

ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ
ТА ПРИВАТНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ УКРАЇНИ

№ 19 - 20 (509-510)
1-31 ЖОВТНЯ 2021 року

З Днем працівників сільського господарства

Колоситься стигле жито в полі,
Дозрівають яблука в садах,
Скільки є терпіння і любові
В ваших вмілих лагідних руках,

Що дбайливо землю обробляють,
Та збирають добрий урожай,
Ми сьогодні щиро вас вітаєм,
Вам сьогодні купа привітань,

Щоб було міцним, як сталь, здоров'я,
Добрий хист, терпіння, мир і лад,
З днем сільського господарства, любі,
Для країни ви – цінніший клад!

БУДУТЬ ФЕРМЕРИ – БУДЕ НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА

Створена 30 років тому Асоціація фермерів та приватних землевласників України залишається єдиною потужною громадською організацією, котра наділена правом представляти фермерські інтереси у всіх гілках влади. Як і випробування не доводилося долати українським фермерам, вони не здають своїх позицій.

Про це та інші розповів Президент АФЗУ Віктор Гончаренко на сторінці 2, відповідаючи на запитання нашої редакції.

ДОПОМОГА ФЕРМЕРАМ ОДЕЩИНИ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ПРИМХ ПРИРОДИ: ФАКТОР ЧИНОВНИКА ГОЛОВНИЙ?

Проблему фермерів південних областей України, що потерпали від неврожайного 2019 року, а потім ще й постраждали від посухи 2020 року ми висвітлювали свого часу як на сторінках газети «Вісник Фермер України», так і на нашому інтернет ресурсі www.farmer-ukr.com. Навіть більше того! Наша розсилка інформації, всім кому можливо, з проханням надати допомогу постраждалим фермерам мала свій позитивний результат.

Про продовження поневир'янь фермерів-садівників Одещини з метою одержання компенсації за загублі насадження на сторінці 3.

УКРАЇНСЬКА ЗЕМЛЯ – НАЙЩЕДРІШЕ В СВІТІ ДЖЕРЕЛО ДОСТАТКУ!

Жовтень іскрить світанки приморозками, а одна з околиць Підбереззя розцвітає весною: на чималій земельній ділянці фермера Сергія Петровського, неподалік його молодого саду, рясно цвіте полуниця. 32-річний господар сам доглядає її, дбайливо та скрупульозно дотримуючись агротехнічних заходів, використовуючи нові технології, і разом із такими ж завзятими землеробами Ярославом Садольським із Борочича й Віталієм Гладуном із Горохова закликає зайнятися ягідництвом і садівництвом усіх, хто вірить, що українська земля – найщедріше в світі джерело достатку.

Матеріал на сторінці 4.

ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА
АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ ТА ПРИВАТНИХ
ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ УКРАЇНИ

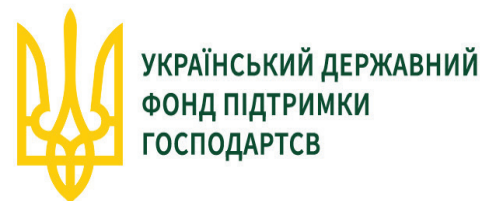
- інформація про фермерство України;
- юридична допомога в питаннях захисту власності селян;
- програми підтримки та інвестицій в сільському господарстві;
- ціннові тенденції на с/г продукцію в Україні та за кордоном

Передплата газети
ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ
у відділеннях «Укрпошти»
ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС - 21591

Щомісячна передплата через редакцію:
тел./факс (044-501) 76-23, (044-501) 78-24

Е-mail: farmexpo@ukr.net
WWW.FARMER-UKR.COM

ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ УКРДЕРЖФОНДУ

19 та 21 жовтня 2021 року в Українському державному фонді підтримки фермерських господарств відбулися засідання комісії з питань надання фінансової підтримки фермерським господарствам, відповідно до «Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004р. № 1102 (зі змінами).

Переглянути засідання можливо на web сайті Укрдержфонду <https://udf.gov.ua/> та на офіційній сторінці у Facebook.

Редакція ВФУ

«ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗНАК ЯКОСТІ» СТАВИТЬ «ДВІЙКУ!» ХАРВЕСТІВСЬКІЙ СІВАЛЦІ «МУЛЬТИКОРН 560»

Вже давно до редакції надходять позиції наших читачів про запровадження на сторінках газети та на інтернет-ресурсі видавництва www.farmer-ukr.com сторінок під умовною назвою «Фермерський знак якості», де б велися розповіді про сільськогосподарську техніку що присутня на аграрному ринку України: як вітчизняну, так і зарубіжну, з акцентом

на ту, що не відповідає вимогам аграріїв. Початок покладемо розповіддю про поневир'яння фермерського господарства з Дніпропетровщини. А також закликаємо наших читачів, хто не дай Бог також потрапив у подібну халепу, поділитися своїм негативним досвідом та застерегти колег від подібної купівлі непотребу! Матеріал на сторінці 5.

ГУСЯЧИЙ ЖИР: ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ТА ПРОТИПОКАЗАННЯ

Чергова хвиля епідемії коронавірусу безжально захоплює все нові міста та регіони України незважаючи на вакцини, щеплення та значну кількість вже перехворівших громадян. То ж нещодавно розмова з головою господарства з Волині, що розводить гусей, Русланом Хомичем, який розповів про унікальні властивості гусячого жиру та власний досвід лікування коронавірусу цим продуктом, спонукав до пошуку та розміщення матеріалу на цю тему на сторінці 11 нашого видання.

БУДУТЬ ФЕРМЕРИ – БУДЕ НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА

Віктор Гончаренко, президент Асоціації фермерів та приватних землевласників України

Ред.: Як відбувається процес комплексу осінньо-польових робіт і яку карту ми маємо, у порівнянні з минулим роком?

В. Г.: Сезон осінньо-польових робіт у розпалі. Саме осінь є напруженою порою року для фермерів. Адже левова частка роботи в сільському господарстві припадає якраз на цю пору року. Нинішня осінь виявилася здебільшого стандартною, по відношенню до хліборобів. Дещо з запізненням, але пройшли довгоочікувані дощі по всій території України, що дало змогу сіяти озимину. Посівна кампанія на даному етапі не в усіх регіонах завершилася, хоча основні масиви вже посіяні. Строки посіву, в більшості господарств, затягнулися через запізніле збирання врожаю попередників, а в деяких регіонах через відсутність вологи в ґрунті. Щось говорити про якість і кількість посіяних площ ще завчасно. Сподіваємося, що все буде добре, і наступний рік Україна буде з хлібом.

Стосовно врожаю пізніх культур, то їх збирання нині у розпалі. За попередніми даними, маємо нормальні показники. Врожай буде кращим, ніж минулого року, хоча про рекордні показники не варто говорити. В деяких регіонах України надмірна спека та недостатня зволоженість внесли негативні «корективи» при формуванні врожаю соняшника та кукурудзи. Деякі гібриди частково постраждали від літньої спеки, коли позначки термометрів показували більше 40 градусів. Та все ж, здебільшого, по країні маємо позитивний результат.

Ред.: А що ж робиться з цінами на збіжжя? Чи є проблеми зі збутом виробленої продукції?

В. Г.: На даний момент, проблем зі збутом зернової групи врожаю немає.

Ціни, які складаються на ринку зерна, також прийнятні і задовольняють виробників. Дещо гірше йдуть справи у садівників та виробників овочевої продукції, є низка проблем зі збутом фруктів та овочів.

Пояснення тут просте. Зерновий ринок підживлює експорт. А фрукти й овочі залишаються на внутрішній ринок. Яка купівельна спроможність пересічного споживача? Тут ми можемо лише розводити руками... Всі пам'ятаємо ті ролики, які заповнили екрани телебачення та інтернету, де показували гори нереалізованої овочевої продукції. Іноді прикро було читати недолугі коментарі, які дискредитували фермерів. Мовляв, у всьому винні саме вони.

Мало хто говорив з екранів про те, що наш злиднений народ не має коштів на купівлю овочів та фруктів, які для пересічного міського пенсіонера вже давно перейшли до розряду «делікатесів»...

Ред.: З якими питаннями фермери й селяни найчастіше звертаються до АФЗУ?

В. Г.: Спілкування між Асоціацією та фермерами і взагалі селянами погирало. Телефон не змовкає. Коли все добре у фермера, він мовчки працює, занурившись в роботу з головою. А коли виникають якісь проблеми, які дошкуляють йому жити і працювати, тут оживає активність. Так, проблем з кожним днем стає більше, і вони, мов пандемія, прогресивно розростаються.

Найбільш актуальним і злободенним питанням є земля. За неї йде скритна війна, підла і зухвала. А подекуди і відкрита нахабна, де, переступаючи через закон, злочинці «віджимають» землю через рейдерів, через насилля, через грабежі. Де ж не виходить силовими методами, ідуть в хід гроші, за які продається все. Є непо-

одинокі випадки захоплення і відбирання врожаю у фермерів, через підроблені документи, через надумані спори, а інколи і зухвалі крадіжки.

На жаль, трапляються випадки, коли перевертні, які мали б стояти на охороні правопорядку, стають співучасниками злочинів. Дивним і болючим є той факт, що держава не дає жодних гарантій забезпечення конституційних прав громадян по їх захисту.

Ред.: Як проходять процеси запровадження ринку землі в Україні? Як налаштовані власники земельних ділянок на ринок? Хто купує земельні наділи? Чи багато фермерів скористалися можливістю викупити землю постійного користування, як їм дозволяє закон?

В. Г.: Ринок землі рушив. До нотаріусів, які займаються оформленням обігу земель, величезні черги. Далеко не всі нотаріуси працюють з оформленням землі, через що утворюються масові скупчення. Багато бажаних є продати свою землю, не думаючи, як жити далі; живуть одним днем. Причини різні, когось горе змушує, когось злидні, а комусь не вистачає грошей на айфон. Добра половина власників паїв, після відкриття ринку земель, побоюються, що рано чи пізно землю у них відберуть, або змусять продати за копійки, обклавши непомірними податками.

Що ще непокоїть власників земельних ділянок? Насамперед – це невпевненість у завтрашньому дні і криза довіри до державних інституцій. Це побоювання, що ринок землі може призвести до таких самих наслідків, як і глобальна «ваучерна» приватизація промислових підприємств у 1990-х роках, що перетвориться на чергове пограбування українського народу.

Також, жителів сіл турбують питання недбалого ставлення до екології новими власниками – латифундистами, до яких рано чи пізно перекочує земля. На прикладі «ефективно-інтенсивного» господарювання агрохолдингів, селяни вже відчули згубний вплив на їхнє життя і господарювання.

Хто ж купує земельні наділи (паї)? Зрозуміло, що фізичні особи! Поодинокі випадки, що по одному-два паї купують пересічні громадяни та фермери, бо на більше грошей немає. Подейкують, що активно до раті покупців долучаються підставні фізичні особи, які на довірені гроші, для когось, через себе, скуповують землю...

Стосовно фермерів, які скористалися правом на викуп землі постійного користування, яку їм держава надавала для створення і ведення фермерського господарства, говорити нічого. На законодавчому рівні право викупу дозволили, а на виконавчому рівні реалізувати право не надали можливості. Мені відомо, що лише одна людина, на всю Україну, скористалася таким правом, хоча охочих багато. На звернення фермерів до місцевих громад їх «відбортують», посилаючись на відсутність механізму реалізації закону на державному рівні. Ніяк не можуть

представники державних інституцій вивчити це питання і втілити виконання законів у життя. А можливо, ще є якісь вагомі перешкоди, штучно гальмуючі цей процес? Розв'язанням цих питань АФЗУ активно займається на всіх рівнях влади.

Ред.: Чи є діалог між представниками органів державної влади і АФЗУ?

В. Г.: Так, у нас є зв'язок з Верховною Радою України, через нашого представника, Народного депутата України Вадима Івченка. Йому з'їзд АФЗУ довірив представляти інтереси фермерів у Верховній Раді. З Вадимом Євгеновичем у нас є тісна і плідна співпраця, за що ми йому вдячні.

З Міністерством Агрополітики, співпрацюємо, маємо діалог. Були ділові зустрічі з Міністром Романом Лещенком та його заступником Тарасом Висоцьким. Порозуміння є, є також конструктив і бажання спільно працювати на користь держави. Спільно з науковцями, спеціалістами профільного міністерства ми розробили Стратегію розвитку фермерства на період до 2030 року, яка на даному етапі проєкту проходить остаточне доопрацювання і найближчим часом буде направлена на затвердження в Кабінет Міністрів України.

Ред.: Чи є співпраця АФЗУ з наукою?

В. Г.: Звичайно! АФЗУ підтримує вітчизняних науковців. Ми вважаємо, що нам слід прислуховуватися до порад науки і їхніх розробок та технологій. У нас є тісна співпраця з науковцями з Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки», які завжди йдуть назустріч при першій же потребі. Ми дякуємо вітчизняним науковцям за те, що вони завжди залишаються на своєму місці, не зважаючи на подих політики, роблять свою справу в інтересах розвитку економіки нашої держави. Коли б не зверталася Асоціація до Юрія Олексійовича Лупенка за порадою, нам завжди науковці надають фахові рекомендації та діляться своїми напрацюваннями. Нам наука потрібна, як повітря. Адже, наука і виробництво мають працювати в унісон. Лише тоді будуть реальні досягнення.

Ред.: Що б Ви хотіли побажати фермерам України?

В. Г.: Перш за все, хочу побажати їм міцного здоров'я, миру, злагоди і віри в себе! Хочу побажати добрих врожаїв і задоволення від своєї роботи.

Впевнено йти до поставленої мети! Для її досягнення маємо йти всі разом, однією потужною і дружною командою. Тоді ми зможемо справитися з будь-якими проблемами і труднощами. Єднаймося навколо Асоціації фермерів та приватних землевласників України.

**«БУДЕ ФЕРМЕР –
БУДЕ СЕЛО,
БУДЕ СЕЛО –
БУДЕ УКРАЇНА»!**

Матеріал записав
Володимир Ярошенко

КОМУ НА РУКУ ВІДСУТНІСТЬ СПІВПРАЦІ
МІЖ УКРДЕРЖФОНДОМ ТА АФЗУ?

Рада старійшин при АФЗУ глибоко стурбована ситуацією яка складається останнім часом навколо Українського державного фонду підтримки фермерських господарств.

Нам відомо, що міністром агрополітики Романом Лещенко підписано наказ про затвердження Комісії по визначенню переможців на фінансову підтримку через Укрдержфонд. Нажаль, ознайомитися з цим наказом та дізнатися склад цієї комісії не можливо.. Ця таємниця тримається за сімома замками. З якою метою – можливо лише здогадуватися. Але нам достовірно відомо, що від Асоціації фермерів та приватних землевласників України до неї включено лише одного представника, фермера Новохатська з Київщини, та й то з великими потугами, з намаганнями цього не робити (офіційні особи Фонду посилалися на те, що в декларації Новохатсько

не зазначено, що він член АФЗУ – при чому це, та від якої хворої голови це взялося – не відомо!), а Союзу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів України взагалі відмовили і віце-президента ССОКУ Леоніда Кириченка, кандидатуру якого було завчасно подано до Укрдержфонду, не включено в склад цієї комісії. Але ж кошти Фонду передбачені і на підтримку сільськогосподарської кооперації, що неодноразово декларувалося вищими посадовими особами держави, в тому числі і тим же міністром Романом Лещенко. Натомість, в цю комісію увійшли представники організацій далеких від проблем фермерства та кооперації. Цей факт не лише викликає сумніви у прозорості розподілу коштів державного бюджету, а й приводить до висновку, що такими діями готується поле для корупційної діяльності в

цій організації.

Можливо хтось забув, а може й не знав по причині свого юного віку, але Укрдержфонд створено за ініціативи Асоціації фермерів України і Укрдержфонд та Асоціація фермерів завжди тісно співпрацювали, обмінювалися необхідною інформацією по наданню та поверненню державних коштів, в склад комісій входило 3 - 4 представники Асоціації та Союзу кооперативів, навіть кандидатури на посаду керівника Укрдержфонду розглядалися та погоджувалися на засіданнях Ради АФЗУ. Це не суперечило жодному закону України, а робилося згідно статті 33 Закону України „Про фермерське господарство”, якою чітко визначено – „п.1. Представницьким органом фермерських господарств України є Асоціація фермерів та приватних землевласників України”.

То ж закономірно виникає ряд запитань до міністра Романа Лещенка та генерального директора Укрдержфонду Валентина Чалого:

- чому інформація про склад Комісії є закритою для громадськості та її не можливо отримати в генеральній дирекції Укрдержфонду?

- чому представник Союзу сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів не включений в склад Комісії по відбору претендентів на державну підтримку через Укрдержфонд?

- чому в складі комісії лише один представник Асоціації фермерів та приватних землевласників України?

- за якими принципами здійснюється формування складу Комісії?

Голова Ради старійшин при АФЗУ
Л. П. Кириченко

ДОПОМОГА ФЕРМЕРАМ ОДЕЩИНИ ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ПРИМХ ПРИРОДИ: ФАКТОР ЧИНОВНИКА ГОЛОВНИЙ?

Звісно допомога надійшла не з боку держави. Чиновники так швидко не діють. Їм же не болить! Це ж не у їхній домівці біда ... А фермери відгукнулися! Не всі звичайно. Але нагадати це ще раз буде не гріх. Полтавська, Київська, Сумська, Луганська та Донецька Асоціації організувалися та надали допомогу колегам зерновими для пересіву (Ред. – за нашою інформацією це планували зробити ще деякі фермери Запорізької та Кіровоградської областей. Але чіткого підтвердження цього ми не маємо).

Держава ж лише обіцяла. Обіцяли багато: сам, на той час міністр, Петрашко зі своїм заступником Тарасом Висоцьким разів п'ять на поля місцевих господарств виїздили. Народи на місцях проводили. Обіцяли по 5000 гривень за гектар загублених посівів відшкодувати.

Повірили фермери, побігли довідки збирати, комісії створювати, свій час та кошти, у кого ще залишилися, витрачати. За довідку з метрологічної служби – 700 грн., за довідку з ТПП – 4 200 грн., а ще зі статистики ...І що ви думаєте? Щось отримали? Поки нічого! Але обіцяють! Навіть комісію для цього створили, яка повинна збирати заявки та вирішувати кому надавати таку допомогу.

А нещодавно, 28 вересня, у м. Ананьїв Одеської області навіть відбувся другий етап Агрофоруму «Одещина 2021: південь - північ». Захід відбувся під головуванням заступника Голови Комітету

з питань аграрної та земельної політики Степана Чернявського.

Зокрема на цьому заході було обговорено важливе питання для аграріїв Одещини - це надання компенсації постраждалим фермерам від посухи. Адже у 2020 році через посуху на Бессарабії загинуло 80% посівів. Третина посівів північної частини Одеської області повністю знищені. Загальна сума втрат, понесених аграріями Одеської області, за даними комісії при Одеській облдержадміністрації, становить 6,6 млрд грн, а за даними Асоціації Фермерів Бессарабії з урахуванням додаткових витрат, в результаті загибелі ярих культур – 11 млрд. грн.

Завдяки зусиллям народних депутатів України – членів Комітету та Уряду була прийнята відповідна постанова «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для відшкодування втрат від пошкодження посівів сільськогосподарських культур внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».

Відповідно до цього Порядку, передбачається відшкодування фермерам втрат через пошкодження посівів сільськогосподарських культур внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Передовсім, це малі фермери, які обробляють до 50 га землі. Вони зможуть отримати підтримку від держави в розмірі 4700 грн на га, що допоможе їм не втратити рік і пересіяти чи змінити культуру.

Та на жаль, зясувалося, що навіть всі ці постанови та комісії не гарантують, що таку підтримку отримають всі постраждалі від посухи фермери. Бо чиновники вимагають акт списання посівів постраждалих від посухи. А якщо у фермера-садівника, чи виноградаря, посіви якого є багаторічними, врожай 2020 року загинув, то йому що – знищувати сад та списувати його? На жаль, з точки зору чиновника це так: не має акту списання посівів – не має і державної підтримки!

Підтвердженням цього є лист, який надійшов до редакції від фермера Куліша

з Овідіюполя Одеської області. Він звертався в обласний департамент аграрної політики та земельних відносин з цього приводу, спільно з департаментом надсилали листа до Комісії при Мінагрополітики. Але, як то кажуть – віз і нині там!

Тож публікуємо листа фермера Куліша з певними скороченнями (чисто орфографічними та стилістичними), можливо так чиновники рідного Мінагрополітики відреагують на існуючу проблему та приймуть необхідні міри для її виправлення.

Головний редактор ВФУ,
Михайло Данкевич

ОСОБИСТО: Першому заступнику міністра аграрної політики та продовольства України пану Тарасу Висоцькому

Шановний пане Тарасе!

За численними зверненнями сільгосптоваровиробників (фермерів) – садівників та виноградарів Одещини, які є постраждалими від посухи 2020 року до керівництва Мінагрополітики, зокрема і до Вас та керівництва комісії Мінагрополітики для відшкодування втрат (збитків) від повністю втраченого врожаю (загиблих посівів) сільськогосподарських культур через членів такої комісії (зокрема через голову комісії Стоянову А. А., заступника комісії Власенка В. М.) та спеціалістів департаменту аграрної політики, продовольства, земельних ресурсів Одеської облдержадміністрації є: - факт непорозуміння членами комісії Мінагрополітики (зокрема секретарем комісії), які не є фахівцями в галузі сільськогосподарського виробництва, поняття, що отримання збитків (втрат) сільськогосподарського виробництва польових культур є втрата урожаю (посівів) протягом одного польового сезону (літо - осінь 2020 року), а втрата врожаю (отримання збитків в галузі садівництва та виноградарства є втрата урожаю (плодів та ягід) багаторічних насаджень протягом одного року (сезон 2020 року) в повному обсязі та неотримання частини урожаю в наступному сезоні 2021 року у зв'язку з

особливостями формування плодівих та ростових бруньок плодівих культур та винограду, тобто є факт необ'єктивного помилкового бачення членами комісії Мінагрополітики (зокрема секретарем) вимог ПКМУ від 29.01.2002 року № 415, ПКМУ від 11.08.2021 року № 158, Наказу Мінагрополітики від 31.08.2021 року № 885, Інформації Гідрометеорологічного центру Чорного та Азовського морів щодо погодних умов 2020 року, висновків комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій Одеської обласної державної адміністрації (протокол № 25 від 12.06.2020 року).

За обов'язковими додатками до Заявки на отримання дотації сільськогосподарським виробникам є витребування документів, які стали неактуальними в часі за їх трансформуванням в інші чинні вимоги законодавства, або такі вимоги вказано тільки стосовно польових культур, а значить є фактор чиновника – немає акта на списання насаджень багаторічного плодового саду – не приймати таку заявку від сільськогосподарського виробника.

Змушений нагадати від імені фермерів Одещини, що дрібний фермер годує українське село та за його рахунок утримується апарат чиновників Міністерства агрополітики та продовольства України.

Змушений нагадати, що особисто

Вами у 2020 році було обіцяно сільгоспвиробникам - фермерам Одещини відшкодування втрат за фактом посухи та згідно Вашого особистого контролю за виконанням ПКМУ від 11.08.2021 року № 158, а обіцяне необхідно виконувати.

Змушений нагадати, що загальнодержавний документ, зокрема Наказ Мінагрополітики та продовольства України від 31.08.2021 року № 885 повинен відповідати вимогам аграрної науки та аграрного виробництва всіх сільськогосподарських культур без винятку та має бути забезпеченим в комісіях всіх рівнів щодо отримання дотації сільгосптоваровиробникам для відшкодування втрат (збитків) повністю втраченого врожаю всіх сільськогосподарських культур внаслідок надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру в 2020 році.

Змушений констатувати, що членами комісії (зокрема секретарем) не є фахівці-спеціалісти в галузі сільськогосподарського виробництва та вони не реагують відповідним чином на звернення сільгоспвиробників – фермерів Одещини в особистому порядку, і навіть через членів (керівництво) комісії або через спеціалістів Департаменту аграрної політики, продовольства, земельних відносин Одеської облдержадміністрації.

Така бездіяльність членів комісії (зокрема секретаря) комісії Мінагрополіти-

ки та інших службових осіб Мінагрополітики приводить до порушення права сільгосптоваровиробників – фермерів, що ведуть господарську діяльність в галузі садівництва та виноградарства, може спричинити масове негативне відношення до діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України та судову тяганину для захисту своїх прав, визнання ПКМУ від 11.08.2021 року № 158 та Наказу Мінагрополітики від 31.08.2021 року № 885 недійсними.

Враховуючи, що спеціалісти (члени комісії) Мінагрополітики не реагують на особисті звернення сільгоспвиробників – фермерів та виноградарів Одещини, а термін подачі заявок на отримання дотації сільгоспвиробникам спливає 14 жовтня 2021 року, прошу Вашого невідкладного реагування на публічне звернення сільгоспвиробників Одещини щодо ситуації, що склалася на сьогодні стосовно забезпечення отримання відшкодувань за обставинами надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру – посухи на території Одеської області в 2020 році.

З повагою, Куліш О. Ф.
голова СФГ „Каравай Ко”,
Овідіюполь,
Одеська область
07.10.2021 року

ЗАКУПІВЕЛЬНІ ЦІНИ НА ЗЕРНОВІ

У вівторок, 12 жовтня, пшеничні ринки досить стримано відреагували на жовтневий звіт USDA, і ціни навіть незнач-

но знизилися, проте наприкінці тижня зростання біржових котирувань прискорилося на тлі подорожчання кукурудзи та інших сільгоспкультур.

Фондові та товарні ринки США продовжують стрімко зростати, що сприяє спекулятивному підвищенню цін на пшеницю. Пшеничні котирування в Чикаго протягом трьох днів після виходу звіту виросли на 2,2%, в Канзасі – на 3,3%, Міннеаполісі – на 2,4%.

Ринок підтримали дані по експортним продажам, які за тиждень виросли на 7% до 567,6 тис т, хоча фактичний експорт зменшився на 10% до 458,9 тис т. З початку сезону експортні продажі склали 12 млн т, що на 20% поступається відпо-

відному торішньому показнику.

Грудневі ф'ючерси у США впали:

- на 3,4 \$/т до 269,7 \$/т на м'яку озиму SRW-пшеницю в Чикаго,
- на 4,68 \$/т до 273,3 \$/т на тверду озиму HRW-пшеницю в Канзас-Сіті,
- на 4,68 \$/т до 356 \$/т на тверду яру HRS-пшеницю в Міннеаполісі.

Європейська пшениця також дорожчає на тлі високого попиту, особливо на французьку пшеницю з боку Китаю.

- Грудневі ф'ючерси на пшеницю на паризькій Euronext у п'ятницю виросли на 5,5 €/т до 276 €/т або 319,65 \$/т.
- Грудневі ф'ючерси на чорноморську пшеницю на чиказькій CBOT з середи виросли на 2,8% до рекордних 330 \$/т,

що підтримало ціни на пшеницю в Росії.

Експортні ціни на російську пшеницю з протеїном 12,5% виросли до 310-320 \$/т FOB. Пакистан скасував тендер по закупівлі пшениці після того, як ціни пропозицій на ньому сягнули рівня 388-400 \$/т C&F.

В Україні закупівельні ціни на продовольчу пшеницю продовжують зростати на тлі обмеженої пропозиції з боку виробників, які займаються збиранням пізніх культур та сівою озимини.

Суха погода в Україні та Росії, яка негативно впливає на посіви озимини, незабаром стане додатковим чинником підтримки цін.

Джерело: graintrade.com.ua.

УКРАЇНСЬКА ЗЕМЛЯ – НАЙЩЕДРІШЕ В СВІТІ ДЖЕРЕЛО ДОСТАТКУ!

Два роки тому ці чоловіки на засадах дружби створили сільськогосподарський кооператив «Ягідник». Зізнаються, досі їх добровільне об'єднання було неісним, неприбутковим. Двох років одноосібникам вистачило, щоб зрозуміти, що скооперувалися, у гурті вони втрачати менше, а зароблять більше. Скажімо, більші партії засобів захисту купуватимуться дешевше.

Сергій Петровський

У кожного з'явилися нові ідеї, розрахунки. Чоловіки обговорили їх, порахували, поміркували й цього річ кинули клич об'єднуватися ягідникам Горохівщини й довколишніх громад. Планують знайти хорошого агронома й розвиватися, - розповідав Сергій Валерійович.

Власну справу на рідній землі він розпочав в кінці 2017-го, заснувавши фермерське господарство «Підбереззя Сад». До того вісім років нарабав на землевласника в Данії й не бажає жодному українцеві хліба на чужині.

Тепер із друзями радіє, що швидко знайшли одностудію уда. Засновникам «Ягідника» повірили й вступили до кооперативу ще п'ятеро селян, котрі свого часу зайнялися вирощуванням полуниці, малини та чорниці в рідній країні. Цей заробіток оцінив вигідним на українському чорноземі навіть Пекка Коевісто – один із провідних переробників садово-ягідної продукції в Європі зі світовим ім'ям «Каскен Маря». Фінляндець із колегою з Естонії пані Мермі нещодавно вже вдру-

ге приїжджали на Горохівщину. Перебірливий в продукції іноземці знову забажали зустрітися з Сергієм і його партнерами по бізнесу. В діловій розмові, спрямованій на взаємовигідне партнерство в найближчому часі, гості дослухалися до пропозицій знаного на Волині аграрія, депутата Волинської обласної ради Тараса Щерблюка, любителя садівничої справи, та заступника голови Горохівської міської ради Олексія Гайдука.

До слова, «Ягідник» надіється на активну співпрацю з Горохівською міською радою і вже заручився підтримкою міського голови Віктора Годика. Ягідники мають побажання допомогти придбати їм дороговартісну камеру шокової заморозки - нове передове покоління холодильного обладнання для закладів харчування, яке призначене для швидкого охолодження, заморозки продуктів харчування в домашніх і промислових умовах. Розбагатівши таким обладнанням, їм не потрібно було б шукати посередника для зберігання врожаїв. Вирощувати й зберігати свою продукцію можна буде якісно, великими партіями, а податки платити в бюджет громади. Вирощена й збережена за світовими вимогами й стандартами ягода, за якою й приїжджав далекоглядний фінляндець, вигідно продаватиметься на міжнародному ринку й додасть неабиякої слави Українській землі й людям, котрі люблять її своєю турботою.

Наразі планується закласти нову плантацію полуниці. Хтось з членів кооперативу зможе зробити це на 20 сотках, інші – на 80-ти, - розповів про плани колеги Сергій Валерійович. І показав 70-метрову теплицю, в якій вирощує, готує до висадки в ґрунт тисячі симпатичних кушків трьох сортів.

Той, що висаджений цього річ у травні й цвістиме аж до морозів, гнутиметься від великих червонобоких, солодких і соковитих ягід - то італійська «Мурано», яку ще називають королевою нейтралів. Із початку червня ягідникам родитиме тої ж «національності» «Мармелада», а найпершою навесні гурманів порадує сорт

«Квікі» - найпопулярніша новинка, виведена тими ж італійцями.

Поки що мрією горохівських ягідників залишаються тунелі, в яких полуниці вже вирощують одиниці українців і найбагатші європейці.

Тунельна теплиця

Зазвичай ягідний бізнес починає окупуватися не швидше, ніж через два роки. Все залежить від багатьох чинників.

– Вартість обладнання для сучасних теплиць-тунелів доволі висока, – пояснює Сергій Петровський, – а ціна на полуниці – помірна. За кордоном витрати компенсує держава. А ми мусимо все робити своїми коштами. Та й природа буває примхливою – то дощі, то приморозки... Всі ризики – від них. Але ж ми не можемо навіть і за таких обставин підводити своїх покупців. Щоб серйозно і професійно займатися ягідництвом, потрібно вкладати кошти. Але якщо ви через рік починаєте думати, як повернути собі витрачені фінанси, то краще такий бізнес взагалі не розпочинати.

Віталій Гладун

Цього ж дня про плани й перспективи ми смакували Сергієвою малиною, теж гарною, наче намальованою на картинці, й спілкувалися з Віталієм Гладуном - знайомим на Волині волонтером, на Горохівщині – орендарем ставок, а віднедавна - садоводом і ягідником.

Його малиновому раєві на зеленобокому березі з жовтими, рожевими, чорними, багряними ягодами теж можна позаздрити, звісно, білою заздрістю. Подивитися, як вирощують полуницю за кордоном, його син Богдан, студент агрономічного відділення Горохівського коледжу ЛНАУ, недавно їздив у Німеччину. Досвідом збагатився, але й переконався на майбутнє: добре там, де нас нема, отож у планах юнака – власний бізнес, закладений ним і батьком у Марковичах.

Цікавим було знайомство й спілкування зі сім'ю ягідників із Підбереззя Тетяною й Олегом Ковальчуками, які одні з перших підтримали ідею юного за віком, однак впевненого в своїх правильних кроках «Ягідника».

Ковальчуки

Наразі Ковальчуки мають зиск із півтора гектара малини й пів гектара полуниці. Працюють на тих гектарах теж із рання до смеркання й планують «розширятися». Землі, яка облогує, в їхньому селі не бракує. І народна мудрість каже, що з одної ягоди нема вигоди, а в гурті робити – як із гори бігти.

За інформацією:
<https://gorokhivrada.gov.ua>

СВІТУ ЗАГРОЖУЄ ДЕФІЦИТ РОСЛИННИХ ОЛІЙ

Виробники різних харчових олій на кількох континентах — від канадських фермерів, які вирощують ріпак, до українських виробників соняшнику — зіткнулися із цілою низкою труднощів. Їм доводиться боротися з браком робочої сили, несприятливими погодними умовами, зараженням урожаю паразитами. Ці проблеми призвели до зниження колективних запасів найспоживаніших олій (пальмової, соєвої, соняшникової та ріпакової) до мінімального рівня за десятиліття.

Світові ціни на харчові продукти цього року досягли 10-річного максимуму. З літа минулого року Індекс цін Продовольчої та сільськогосподарської організації (ФАО) зріс більш як на третину. Значною мірою це зумовлено саме підви-

щенням цін на рослинні олії із середини 2020 року на 80%.

Пальмова олія. У Малайзії, другому за величиною виробникові пальмової олії у світі, середній урожай пальмових плодів у січні — червні впав до 7,15 тонн з гектара із 7,85 рік тому. Середня врожайність сирової пальмової олії знизилася до 1,41 тонни з гектара з 1,56 тонни за той самий період торік. На плантаціях катастрофічно бракує працівників, що також загрожує втратою частини врожаю. Це пояснюється коронавірусними обмеженнями, які перекрили потік робітників-мігрантів з Індонезії та Південної Азії. Через дефіцит робочої сили на плантаціях з'явилося багато шкідників,

зокрема пацюків, метеликів і хробаків-мішечників.

У найбільшого виробника пальмової олії — Індонезії — ситуація дещо краща. Однак там спостерігаються проблеми на заводах із виробництва олії — їх доводиться закривати через коронавірус.

Ріпакова олія (канола). Унаслідок посухи на початку травня ф'ючерси на ріпак досягли рекордного рівня. Спека вдарила по посівах у Канаді, тому оцінку виробництва канолі було знижено на 4,2 млн тонн — до 16 млн тонн, що є найнижчим показником від сезону 2012/2013 років.

Соева олія. Соеві боби також постраждали через посуху. Міністерство сільськогосподарства США знизило прогноз виробництва на 1,8 млн тонн у серпні, якщо порівняти з попереднім місяцем. Очікується, що це скоротить запаси соєвої олії в США до восьмирічного, а експорт соєвої олії зі США — до десятирічного мінімумів.

Утім, урожай сої в Бразилії, як очікується, досягне рекордних 144,06 млн тонн у сезоні 2020/21 року завдяки збільшенню посівних площ на 4%.

Соняшникова олія. За даними Міністерства сільськогосподарства США, Україна, найбільший виробник насіння соняшнику, як очікується, збільшить виробництво на 18% проти 2020 року. Експорт олії, за прогнозами, зросте до 6,35 млн тонн із 5,38 млн тонн минулого сезону.

Експерти вважають, що дефіцит рослинних олій збережеться й у 2022 році.

Так, за інформацією інтернет ресурсу УАК <http://agroconf.org> грудневі ф'ючерси на пальмову олію на біржі в Малайзії виростили на 2,5% до рекордних 5071 рінггітів/т або 1220 \$/т, додавши за тиждень 4,4% на прогнозах збільшення попиту з боку біодизельної промисловості.

Слідом за ними грудневі ф'ючерси на соєву олію на біржі в Чикаго вчора також виростили на 3,8% до 1426 \$/т, загалом за місяць додавши в ціні 16,7%. Їх підтримали підсумки тендеру в Єгипті.

Єгипетський GASC 20 жовтня провів тендер по закупівлі імпортової соєвої та соняшникової олії. Проте через надто високі ціни пропозицій, які складали 1468 - 1500 \$/т CFR для соєвої та 1475 \$/т CFR для соняшникової олії, GASC придбав лише 25 тис т соєвої олії з поставкою 5 - 25 грудня за середньою ціною 1468 \$/т CFR, яка на 78 \$/т перевищує закупівельну ціну тендеру 5 жовтня та на 158 \$/т — ціну вересневого тендеру, коли було придбано 10 тис т соєвої олії за ціною 1310 \$/т CFR. Нагадаємо, що на тендері 5 жовтня соняшникову олію пропонували по 1391 \$/т CFR.

Чергова відмова GASC від закупівлі соняшникової олії посилює тиск на її ціни, проте зараз ціни пропозицій чорноморської соняшникової олії продовжують зростати і вже сягнули 1400 - 1450 \$/т FOB.

В підготовці матеріалів використано інформацію Reuters та graintrade

«ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗНАК ЯКОСТІ» СТАВИТЬ «ДВІЙКУ!» ХАРВЕСТІВСЬКІЙ СІВАЛЦІ «МУЛЬТИКОРН 560»

У публікації газети «Фермер Придніпров'я» за 16 вересня минулого року «Хочу, щоб все це колись закінчилося!» йшлося про купівлю ветераном фермерського руху Дмитром Доценком із Миколаївки Новомосковського району «сирої» сівалки «Мультикорн 560» марки «Харвест», ТОВ «Промагролізинг плюс» у Кропивницькому. Як повідомив Дмитро Федорович, придбав її ще у 2018-му, «аби на старість полегшити собі життя, бо 50 гектарів важко швидко посіяти». Але нова сівалка з шириною захвату 5,6 метра виявилася з численними недоборками. Фермер звернувся до заводу – усуньте неполадки!

Зовсім нескоро, аж за четвертим обіцанням разом 11 травня 2019-го наладчик Володимир Подолян прибув із Кропивницького і у живі очі побачив: восьмирядна сівалка видає «метр густо, а два пусто», плюс інші негаразди. Спеціаліст склав дефектний акт і відбув. Надалі виробники й обіцяти щось перестали. Як з'ясував Д. Доценко, декілька хліборобів із нашої та інших областей України отримали за чималі біля трьохсот тисяч гривень таку ж сівалку-халепу від кропивницьких заводчан. Тоді й вирішив звернутися до Господарського суду у Кропивницькому.

ли неполадки і відбули до столиці. Проте їхніх висновків катма й досі!

- Після «глухих» осені, зими й весни аж влітку надійшов лист із Києва, де сказано, що в їхньому інституті «завал» із роботою, тому експертизу мені пообіцяли зробити восени. Але ж коли та осінь буде? – щойно повідомив «Фермеру Придніпров'я» гірку правду Дмитро Доценко. – Ті київські експерти, очевидно не професіонали щодо сільгосптехніки, бо сівалку явно вперше бачили... А у ній деякі турбодиски одразу вийшли з ладу. В кінці загінки не всі сошники разом підіймаються для розвороту у нову, не дожимає правий маркер і т. п.

Рік тому разом з експертами у Д. Доценка в Миколаївці побував і ставний, теж кремезний хлібороб Валентин Супрун із Миргорода Полтавської області. Він придбав таку ж сівалку у Кропивницькому і через м'якість її металу отримав цілий «букет» технічних проблем.

- Не спрацьовує клапан гідравліки, під час розвороту підіймається спочатку половина сівалки, потім інша. Таке перевантаження порвало раму, довелося її переварювати, - розповів Валентин Григорович. - Радився з адвокатом щодо звернення до суду. Він повідомив, що гарантія заводу дається лише на 640 гек-

На знімку: огляд сівалки Дмитра Доценка (крайній справа), третій справа – Валентин Супрун 10 вересня 2020 р.

Супрун вирішив за краще мати синицю в руках, аніж журавля в небі від сліпої Феміди. А Дмитро Доценко сподівається, що суд поверне йому кошти за сівалку, а неякісний агрегат верне у Кропивницький. Відповідач у суді ніяких кроків назустріч фермеру не робить, аби припинити явно безперспективний для ТОВ «Промагролізинг плюс» судовий спір. В суді інтереси фермера представляє адвокат Андрій Глазков, який повідомив редакції:

- Київський НДІ експертизу сівалки Д. Доценка пообіцяв завершити ще до жовтня. Та у справі і без неї достатньо доказів непридатності агрегату до роботи, можна було давно ухвалити рішення. Вважаю, Господарський суд Кіровоградської області навмисне все затягує, призначивши другу експертизу. Мені вже доводилося вигравати справи з повернення цих сівалок виробнику, проте виключно у апеляційній інстанції. Зокрема, за рішенням суду стягли з ТОВ «Промагролізинг плюс» на користь фермера з Добровеличківського району біля чотирьохсот тисяч гривень, а виробника зобов'язали забрати сівалку собі.

Уряд знову дотує недороблену сівалку

Редакція «Фермера Придніпров'я» ще рік тому телефонувала до ТОВ ТД «Харвест» (директор Світлана Шрам), що є офіційним дистриб'ютором ТОВ «Промагролізинг плюс», з приводу наведених претензій хліборобів. Там пообіцяли - пізніше зателефонує представник юридичної служби. Проте дзвінка не було. Одразу після недавнього звернення Д. Доценка ми знову звернулися у Кропивницький, звідти нова обіцянка - дирекція зателефонує і все пояснить редакції! Далі ні пари з уст...

А продаж «Мультикорн 560» триває і сьогодні. Мінекономіки щойно затвердило бюджетну програму за напрямом «Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва». До переліку включені 203 підприємства, номенкла-

тура їхньої продукції збільшилася до 16 802 найменувань. І під № 179... згадана сівалка ТД «Харвест»! Але ж підтримувати усіх гамузом виробників, навіть тих, які не вміють і котові хвоста зав'язати, як кажуть, це гроші на вітер - і 25 % компенсованих урядом коштів платників податків, і 75 % фермерських. А вони, гроші, як відомо, з кишені горобцями випурхують, а назад їх і волоком не затягнеш... Тож «харвестгейт» триватиме ще рік на очах усієї України.

Ідея «Фермерського знаку якості» народилася давно

Вочевидь, і виробник, і Господарський суд Кіровоградської області не зважають на реалії хліборобської праці. На те, що вже четвертий посівний сезон фермер Доценко має сівалку, та не має чим засівати землю... І не лише він. А ось як цю ситуацію коментує перший заступник президента Асоціації фермерів та приватних землевласників України Віктор Шеремета:

- Це пряме порушення Закону України «Про захист прав споживачів», якість продукції і сервіс цього виробника на нульовому рівні. Ще під час роботи в уряді у мене виникла ідея: на добру вітчизняну продукцію, надійну, без нарікань, ставити «Фермерський знак якості». На агропромисловій виставці «Агроекспо 2021» в Кропивницькому на розширеному засіданні Асоціації фермерів Кіровоградської області 30 вересня ми попередньо обговорили цю ситуацію, конкретні рішення ухвалимо пізніше. Поширимо інформацію «Фермера Придніпров'я» про цього виробника і радитимемо всім таку сівалку не купувати, а уряду виключити її з переліку на державну компенсацію.

Вочевидь, разом із «Фермерським знаком якості» слід запровадити і «Фермерський знак ганьби», щоб на таку продукцію ніхто не звернув уваги. Щоб до постраждалих Дмитра Доценка, Валентина Супруна та інших не додавалися щорік їхні побратими-землероби.

Григорій ДАВИДЕНКО.

На фото: Сівалка «Мультикорн», красива лише на фото...

Доказів недоробок сівалки Д. Доценка у судовій справі – на воловій шкурі не списати. І висновок відомого експерта сільгосптехніки з Кропивницького Сергія Малихіна, після їхнього переліку, однозначний: «сівалка комбінована просапна Мультикорн 560 із сигналізацією «Харвест ос», турбодиск, причіпна є неякісною, постійно виходять з ладу вузли та деталі. Сівалка потребує доопрацювання та переобладнання виробником, експлуатуватися за призначенням не може».

Експертиза у Києві триває вже другий рік...

І хоча відповідач, представник ТОВ «Промагролізинг плюс», проти експертизи С. Малихіна не протестував, суддя Вікторія Тимошевська призначила іще одну - Київському НДІ судових експертиз. Два його експерти 10 вересня минулого року оглянули сівалку Д. Доценка, зафіксува-

тарів роботи сівалки, а на той час вона в мене з горем пополам посіяла 480 га. Тому, взявши це та неповороткість нашої судової системи до уваги, вирішив до суду не йти. Ремонтував усе, що міг, власними руками. Потім за символічну ціну сівалку купив мій сусід, у нього небагато землі, всього 20 га. Домовилися, якщо вона у нього не сіятиме, то здамо її на металобрухт. Телефонували із сусідом на завод, розказали про претензії до висівного апарату. Пообіцяли замінити, і за 4 місяці таки виконали обіцяне. Так я втратив добрі кошти, отримав «науку». Тепер купив собі стареньку сівалку «Джон Дір», їй більше років, ніж мені... Але працює і вночі, не треба все обдивлятися перед кожною загінкою.

«Більше року судова справа стоїть без руху»

Миргородський хлібороб Валентин

ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ПОКУПЦІВ СІЛЬСЬКОГОСПДАРСЬКИХ МАШИН

Нагадуємо читачам, що існує Закон України «Про захист прав покупців сільськогосподарських машин» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 38, ст.315), із змінами, внесеними згідно із Законами № 5463-VI від 16.10.2012, ВВР, 2014, № 4, ст.61, № 124-VIII від 15.01.2015, ВВР, 2015, № 14, ст.96, № 124-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.295,

який регулює відносини між покупцями сільськогосподарських машин та їх виробниками, продавцями, виконавцями робіт і послуг з технічного сервісу, встановлює права та обов'язки покупців, визначає механізм реалізації державного захисту покупців, обов'язки та відповідальність виробників, продавців, виконавців робіт, послуг.

Згідно розділу II ст. 11 п. 5 цього закону, окрім всього іншого, якщо виконавець не виконує, прострочує виконання роботи, надання послуги згідно з договором, він за кожний день (годину, якщо тривалість виконання визначена у годинах) прострочення сплачує покупцеві неустойку у розмірі три відсотки вартості невиконаної роботи, послуги, якщо інше не передбачено договором.

Сплата виконавцем неустойки, встановленої в разі невиконання, прострочення виконання або іншого неналежного виконання зобов'язання, не звільняє його від виконання зобов'язання в натурі.

То ж наша порада, вивчіть закон і дійте згідно його положень.

Михайло Данкевич, ВФУ.

ВІРНІСТЬ ПОКЛИКАННЮ ВОЛОДИМИРА МОКЛЯКА

Якби батькам Володимира Мокляка сказали, що їх син стане знаним в Україні й за її межами науковцем у галузі сільськогосподарства, навряд чи їх таке пророцтво потішило б. Адже то був 1949 рік, коли тоталітарна комуністична влада, прискорена сумнозвісним академіком Т. Лисенком, нищила передову агротехнічну науку, а заодно її носіїв. Зламани долі, втрачені мудрі голови. Бути розумним було небезпечно. Проте Доля покликала Володимира Яковича служити рідній землі, і він зберігає вірність цьому покликанню протягом усього життя. Ось що розповів український учений, фермер з Полтавщини нашому кореспонденту.

Кор.: Чи знайшов учений В. Мокляк ту кореляційну функцію, котра розумно й справедливо поєднує землю й хлібороба?

На фото: Фермер та науковець Володимир Мокляк.

В. М.: Про те, що українська земля може прогодувати сотні мільйонів людей, добре знають учені-аграрники, студенти сільськогосподарських вишів і навіть інтуїтивно здогадуються народні депутати. Але сьогодні, коли увага країни прикута до галасу навколо коронавірусу та скандалів навколо публічних осіб, якось притупилася гострота питання про рідну землю-годувальницю та тих, хто на ній працює. Наші недолугі керманічі ніяк не второпують, що без власного хліба, тобто без розвинутого сільського господарства, Україна ніколи не стане справжньою державою. Втім, не хочеться про політиків, краще про землю.

Я народився на Полтавщині, закінчив Українську сільськогосподарську академію, набувши спеціальності вченого агронома, майже 30 років працював за фахом в різних господарствах. Принагідно орендував у селян клаптики землі, експериментував з овочами, кавунами тощо. А з 2003 року став займатися науково-прикладною діяльністю як науковий співробітник Веселоподільської дослідно-селекційної станції. Захистив дисертацію на звання кандидата сільськогосподарських наук, водночас заснував власне фермерське господарство «Дослідне». Маю дружину, дорослих доньку й сина, четверо онукат. Все, як у людей.

Підсумовуючи відповідь на Ваше питання, хочу підкреслити: для того, щоб результати взаємодії хлібороба з землею були успішними, потрібно не гвалтувати землю, а доглядати за нею, як доглядають люблячі діти за хворою матір'ю. Адже наша земля вже давно хвора, і довели її до такого стану рідні діти. Зараз в Україні практично немає нерозораної землі, причому орють її глибоко, багатокорпусними велетенськими плугами. Українські чорноземи вже втратили свою привабливість також завдяки надмірній хімізації, яка застосовувалася протягом десятиліть. Знищуючи гумусоутворюючі організми й забруднюючи довкілля, мінеральні добрива становлять реальну небезпеку для тварин і людей. Над нашими ланами вже не співають жайворонки, в селах немає ластівок, а в землі – найдрібніших кузочок та хробачків, які вентилують верхній шар, перетворюючи його на родючий гумус.

А для того, щоб збільшити вміст отого самого гумусу в ґрунті лише на один відсоток, необхідно протягом п'яти років на кожен гектар вносити по 100 тонн органічних добрив...

Кор.: Ваше фермерське господарство відоме серед українських фермерів, вони Ваші часті гості. Чим приваблює людей «Дослідне»?

На фото: Фермерське господарство «Дослідне» часто зустрічає колег зі всієї України. Делегація зібрання фермерів у Миргороді. 20 серпня 2021 року.

В. М.: Наше господарство обробляє наразі понад 2000 га землі, вирощуємо традиційні для Полтавщини культури: пшеницю, ячмінь, сою, кукурудзу, соняшник, горох, цукрові буряки, гречку тощо. Техніки маємо вдосталь. Спорудили власний млин, пекарню, годуємо селян свіжим хлібом. Разом з місцевою громадою беремо участь у розбудові села, підтриманню в належному стані його інфраструктури. А назву свою господарство цілком виправдовує, бо ми постійно експериментуємо. На мою думку, фермерам потрібно не дуже оглядатися на «рекомендації» чиновників щодо сівозмін, а прагнути до більш раціонального землекористування. Подобається мені експериментувати з новими рослинами й новими технологіями: дізнався про щось нове, щось зацікавило – перевіряю на своєму полі. Звичайно, така робота потребує часу й терпіння. Не можна посіяти лише один раз і вже робити висновки про переваги чи недоліки вирощеної культури чи застосованої технології. Але для того ми й працюємо на землі, щоб її творити, жити майбутнім. Сьогодні на наших полях налічується в середньому 147 дощових хробачків на 1 квадратний метр. А буде більше, я в цьому переконаний.

Кор.: Ви один із тих українських фермерів, які запроваджують на своїх полях технологію No Till. Що це за агротехнічна новела, чи має вона перспективи в Україні?

В. М.: Вісім років тому я одним із перших на Полтавщині перейшов на технологію No Till і на відміну від багатьох не розчарувався в ній. Казати, що цей спосіб землеробства не набув популярності в нашій країні, не варто. Є ентузіасти, здебільшого це молоді фермери, часто й до мене навідується за досвідом. Влада байдужа до всього нового, це явище звичне. А ось те, що деякі вчені,

які колись разом зі мною навчалися в академії, виступають проти No Till – це нонсенс. Він пояснюється лише тим, що новоспечені доктори й академіки ніколи його не бачили і знають тільки з чуток. Тому й кажуть, що в нас це не піде. А я кажу – піде в будь-якій частині України. Звісно, не на всіх культурах – буряки, овочеві для цієї технології непридатні.

Проте на польових, особливо в південних і східних областях, No Till піде на «ура». Відмовляються від цієї технології хіба що ті, хто неправильно щось зробив, не вивчивши питання. Та я й сам іноді ще припускаюся помилок.

Так, технологія складна, кожного року виникають якісь проблеми. І треба швидко шукати рішення. Наприклад, торік ми посіяли ріпак як покривну культуру – вийшов рідкуватий, та ще й запізнився навесні його знищити, бо не могли зайти в поле: вже треба кукурудзу сіяти, а ріпак зацвітає... В результаті затрималися із сівою, отримали погані сходи кукурудзи, бо ґрунтова волога вже була втрачена, ще й дощів не було. Звісно, по оранці цих проблем уникнути б. Але я люблю експериментувати, довго вивчав технологію, побував на багатьох семінарах і конференціях, придивлявся, як працюють в «Агромирі», «Агро-Союзі», в господарстві Фредеріка Шавіні, побував в Аргентині, Бразилії. І у 2011 році почав працювати за цією технологією, до речі, без перехідного періоду, бо не хотів чекати. Сіяв по оранці, але вже сівалками прямого висіву.

Переваги нової технології хоча б у тому, що ми за ці роки додали органічної речовини в ґрунт 0,4 – 0,7%, стало більше вологи, дощових черв'яків – це дані Полтавської дослідної станції. Ось цього року в нашому господарстві Веселоподільська дослідно-селекційна станція Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків проводила ґрунтовий аналіз, робили розкопи, рахували черв'яків на одному квадратному метрі. Так от, на No Till їх було більше, ніж на оранці, від 4 до 11 разів у різних пробах. І навпаки, дрітників на No Till не виявили. І врожайність обнадійлива. Окрім того, переваги технології в економії сил і засобів. Тому перейдуть всі, може, не так швидко. Ми

ж українці, ми повільні...

Тим, хто має бажання спробувати поріднитися з новою технологією, хочу порадити: ніколи не впроваджувати новачки відразу на великих площах. Треба все випробувувати на невеликій ділянці. Тоді помилки легше виправити, і розчарувань не буде.

Кор.: Що чи хто заважає фермерам нормально працювати сьогодні? Фермери й місцева влада: союзники чи суперники? Як Ви оцінюєте діяльність керівництва АФЗУ?

В. М.: Найбільше заважають фермерам бюрократи-хабарники з числа місцевих службовців – земельники, екологи, правоохоронці, пожежники, працівники санепідстанцій, контролери податкових та фіскальних служб, банківські працівники та ін. Саме вони створюють всілякі перешкоди, аби отримувати хабарі. Скажімо, мені потрібно перегнати трактора з сівалкою з одного поля на інше. Щойно виїхав на дорогу – з кущів виходить чоловічок у формі й відверто вимагає: давай довідку про дозвіл на цей маневр, а якщо її немає, то плати. І це лише один дрібний приклад. Я бував у багатьох країнах, але такої безсоромної чиновничої сваволі ніде не бачив. І всю оцю погань наплотили «батьки нації», теж не без власної зацікавленості.

На фото: В такій кукурудзі неважко і заблукати...

Кор.: Як, на Вашу думку, повинні діяти місцеві громади, щоб побороти корупцію? Чи вірите Ви в справедливий ринок землі?

В. М.: Читайте те, про що я сказав вище. Місцеві громади ніколи корупцію не здолають, бо вона має потужний «дах» у столиці. Відтак Ваше запитання про справедливий ринок землі залишаю без відповіді.

Кор.: Що Ви хочете побажати фермерам і Україні?

В. М.: Бажаю всім нам миру, стабільності, міцного здоров'я і терпіння. А ще бажаю, щоб у нашій Україні була така влада, на яку наш працьовитий народ заслуговує, і щоб ця влада не заважала своєму народу жити й працювати, а хоча б захищала його від ворогів – зовнішніх і внутрішніх.

Спілкувався Володимир Ярошенко

На фото: Сучасна техніка господарства «Дослідне» що працює за технологією НоуТіл.

ЮВІЛЯРУ — МНОГАЯ ЛІТА!

Найстарішому фермеру Волині — 80 років. У нього за спиною складне і не завжди веселе життя, тож наш кореспондент поцікавився в ювіляра: як йому попри всі труднощі й негаразди вдалося досягти такого поважного віку. Відповідь Дмитро Олексевич коротко, але одна лише його фраза повністю розкрила суть: «Здоров'я тіла залежить від здоров'я духу». А про себе ювіляр розповів наступне:

На фото: Дмитро Олексевич Себій поряд з першими артефактами майбутнього музею.

«Народився я в Карпатах, в тому місці, де Дністер починає свій шлях до моря. Село наше звалось Вовче, і це не випадково. Колись у цих місцях водилося багато вовків-сіроманців, які нерідко нападали на отари місцевих мешканців і різали овечок. Предки наші були кмітливими й сміливими людьми, тому винайшли спосіб, як відлякати сіроманців. Забивши одного, знімали з нього шкіру, а потім її надягав на себе вівчар. Вовки на його отару більше не нападали. Вода має пам'ять, мій Дністер знає, що він пливе по українській землі та впадає в українське море. Він гучно прямує по рідній землі, чого не можу сказати про сусідній Сян, той ніби крадеться, мов злодій, аж до чужого Балтійського моря.

тину ми спостерігаємо зараз в Україні, та й не тільки в ній. Ми не цінуємо чужої праці, не поважаємо чужої думки, не бережемо природу. Не можу без скорботи й обурення згадувати про те, як невіглас із «воздушкою» знічев'я застрелив одного з лелек, які протягом 40 років селилися в моєму обійсті. Без батьківського догляду залишилося двоє пташенят, а одна мати не змогла їх прогодувати, тож вони померли. У кого піднялася рука на Божого птаха — той отримає жорстоку за те відплату. Сили неба такого не прощають! І вбивця ніколи більше не отримає потіхи і добра у Божому світі».

На Волині Дмитро Себій людина досить відома. Його часто називають старшим фермером краю. Відомий дисидент,

На фото: Пам'ятний знак війнам УПА.

Мій батько 1918 року був вояком армії Петлюри, він багато передав мені. Ми по - вуличному звалися ковалі, а роботу виконували дуже відповідально. Зокрема, кували хрести на сільську церкву. Пригадую, що там було зображення сонця і півмісяця. Це символіка середовища Бог-Природа, в якому нам пощастило жити. Від батька та його товаришів, які збиралися до нашої хати вечорами поговорити, я, підліток, дізнавався життєвої мудрості, всмокував її у своє серце. Мудрість батьківська була простою: нам належить гармонійно доповнювати одне другого, не сподобляючись дурню, який сидить на гілці й ріже її під собою.

На жаль, схожу на цей приклад кар-

адже свого часу судилося чоловікові пережити переслідування влади і спецслужб. Відомо, що він дружив з Левком Лук'яненком, був знайомий з В'ячеславом Чорноволом. Був одним із засновників Волинської крайової організації Народного Руху України. У 80-х роках Себій очолював на Волині Гельсінську спілку.

Така активна позиція йому не минулася дарма. Ветеран досі зберігає протоколи обшуку його будинку працівниками прокуратури та КДБ, акти опису майна. Влада не раз надсилала в його оселю представників спецслужб. В будинку перекидали сотні книжок з його приватної бібліотеки, котру він збирав усе життя. Все шукали серед них «літературу, що

ганьбить радянську владу». Сина, який пройшов Афганістан, Дмитро Олексевич втратив у дорожній ДТП. Чи вона була випадковою?

За словами Дмитра Себія, найбільша біда українців у тому, що їх ведуть не туди, куди народу потрібно, а туди, куди хочуть сліпі поводирі. З особливою гіркотою колишній коваль згадує ті часи, коли у вільний час з різного мотлоху намагався робити якісь тракторці: «Коли грабували країну і благословляли підприємства під ніж, нехай би допустили до цього так званого «металолому» селян... Зараз би вони мали чим хазайнувати. Але де там — не дали. Люд у багатьох селах коником оре замість тракторів. А тепер ще й на землю зазіхають, роблячи із села велике ледащо, створюючи всі умови, щоб люди розучилися і мислити, і працювати.

Мене взагалі дивує, коли політики-мільйонери себе називають елітою. Елітним може бути зерно, кнур... А це яка еліта? За ніч розбагатіли, розкрадаючи державні бюджети ваучерним шляхом — і вже вони цабе. А ті, що зараз до влади дорвались... Достеменно ж не знають, яким шляхом має розвиватися країна», — міркує фермер.

На фото: Криниця мудрості Франкової ...

Попри погрози, утиски й страшні життєві випробування Дмитро Себій зберіг ясний розум і дотепер є активним. Ветеран завжди в роботі — і то не лише на власному полі. Він здебільшого разом із однодумцями займається облаштуванням крівок на Любомльщині та в інших пам'ятних місцях.

Так, за ініціативи й під орудою Дмитра Олексевича в урочищі «Вовчак», що на межі Турійського та Володимир-Волинського районів, освятили алею і пам'ятний знак на честь Левка Лук'яненка. Пам'ятний знак — це мальтійський хрест з червоного граніту як знак сонця, всередині — образ самого Лук'яненка, нижня частина — з чорного граніту. Разом усе це складає червоно-чорний прапор. На знаку є слова Лук'яненка: «У 20 років дав я обітницю небу взяти прапор боротьби із рук вояків УПА і здобути Україні волю».

Меморіал «Франкова криниця» став окрасою краю, а опоряджені фермерами численні могили та крівки не дають забути людей, які відійшли у вічність.

Дмитро Олексевич досконало знає твори Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, Степана Руданського, Василя Стуса, інших українських поетів, часто цитує їх. Особливо проникливо звучить у його виконанні вірш Тараса Шевченка «І мертвим, і живим...»:

*Нема на світі України,
Немає другого Дніпра;
А ви претесь на чужину
Шукати доброго добра,
Добра святого. Воли! Воли!
Братерства братнього! Найшли,
Несли, несли з чужого поля
І в Україну принесли.
Схаменіться, недолюди,
Діти юродиві
Подивіться на рай тихий,
На свою країну!
Полюбіте щирим серцем
Велику руйну!
Розкуйтеся, братайтеся!
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля.*

Воляни розповідають, як під час урочистостей у Володимирі-Волинському до дня міста священики й парафіяни Української православної церкви Московського патріархату не змогли дослухати декламацію Себієм цієї шевченкової поезії та покинули локацію. Мабуть, твори великого Кобзаря впливають на нечисту силу так само, як і молитва.

Редакція і автор від щирого серця бажають Дмитру Олексевичу міцного здоров'я, довгих років життя, творчої наснаги, численних друзів і однодумців.

Спілкувався Володимир Ярошенко

На фото: Онук Назар — дідушева радість і надія.

СІЛЬСЬКИЙ ПОРАДНИК

Вісник Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України

ПРО НОВАЦІЇ, ДЕМОНСТРАЦІЇ, ЛІДЕРСЬКІ ЯКОСТІ ТА ФГ «ЕЛІТ-МІЛК»

Фермерське господарство «Еліт-Мілк», що на Львівщині, є учасником Української мережі демонстраційних ферм. Проект зі створення та розвитку такої мережі реалізується Національною асоціацією сільськогосподарських дорадчих служб України за підтримки Програми USAID з аграрного і сільського розвитку. Знання, новації та лідерські якості допомагають створити успішний бізнес – у цьому переконані як власники, так і менеджери цього господарства.

У жовтні 2016 почалась співпраця Львівської аграрної дорадчої служби (ЛАДС) з молочним господарством, що утримувало 43 корови з середньою продуктивністю 9,5 літрів молока з понад мільйонним вмістом соматичних клітин. Сьогодні в господарстві 160 корів з продуктивністю 22 літри молока на день. З відмінними якісними показниками: вміст жиру 4,2 %; білку - 3,3; соматичних клітин менше 200 тисяч. Молоко має попит на ринку сировини і реалізується на переробне підприємство та в мережі магазинів «Арсен». Це результат роботи команди менеджменту ФГ «Еліт-Мілк», а також, багато в чому, й результат їхньої співпраці з командою ЛАДС.

«Головна інвестиція в наше господарство від Львівської аграрної дорадчої служби – це навчання та консультування. Це значно важливіше, ніж гроші», - так вважає керівника ФГ «Еліт-Мілк» Руслан Панас.

На фото: Керівник фермерського господарства «Еліт-Мілк» Руслан Панас

Співпраця фахівців дорадчої служби з командою менеджерів ФГ «Еліт-Мілк», розповідає директор Львівської аграрної дорадчої служби Іван Паньків, дала суттєвий позитивний результат, в першу чергу, в технологічному аспекті виробництва молока. Проте значно й покращилась комунікація між двома командами на всіх рівнях. Спільно з менеджерами та спеціалістами господарства ми мали можливість апробувати різні моделі донесення інформації до усіх працівників, щоб швидко впливати на управління молочним стадом. В господарстві облаштоване невелике приміщення де можна проводити навчання для персоналу та учасників демонстраційних або навчальних заходів, що проводились в господарстві.

Керівник господарства Руслан Панас прийняв участь в багатьох заходах, які організовує ЛАДС де робив презентації успішної історії в молочному бізнесі. Цікавий фактаж даних представлених Русланом робить такі заходи мотивуючим для практиків, що працюють в молочному бізнесі.

На фото: Керівники «Еліт-Мілк», подружжя Руслана та Руслан Панас.

Як будь-який успішний проект, команда молочного господарства починається з сильних лідерів. Говорячи про подружжя Руслана та Руслани Панас, на плечах яких лежить відповідальність за успіх господарства, відзначає їх лідерство в успішній команді, що дає високий результат економічної ефективності. Є в цих молодих людей прекрасні навички щодо управління бізнесом, що допомогли сформувати професійну команду. Постійне самонавчання та співпраця з зовнішніми експертами сприяє впровадженню новітніх технологій. Добре організована комунікація в колективі дозволяє доносити необхідну інформацію до всіх учасників виробничого процесу. Наприклад, цікавою є практика господарства щоденних комунікацій тваринників з менеджерами щодо проблем здоров'я корів. Є спеціальна дошка, де записується інформація про проблемні корови і оперативна реакція на існуючі проблеми. Працівники вмотивовані достойною заробітною платою, що дозволяє планувати майбутнє господарства. Як наслідок, колектив тваринників стабільний, вік персоналу - від 36 до 50 років.

«Високий рівень професіоналізму та особисті людські цінності Руслана та Руслани дозволяють успішно розвивати молочний бізнес, а ефективний менеджмент робить його самодостатнім, що дозволяє інвестувати в інноваційні технології та покращувати матеріальну базу виробництва. Це амбітні керівники, що прагнуть вивести ферму на європейський рівень по продуктивності корів та якості молока», - так оцінює роботу подружжя засновник ФГ «Еліт-Мілк» Гліб Ложкін.

Господарство активно користується послугами ЛАДС, послугами лабораторії якості молока, що має дорадча служба. Отримані результати якості молока спільно обговорюються і головне мають продовження в певних кроках, що й дає позитивну динаміку продуктивності корів та якості молока.

Кожного місяця господарство відвідує молочний дорадник Василь Приймич.

«В них постійне бажання працювати на результат - покращити поголів'я, підвищити продуктивність... В цьому господарстві вболівають за кожну корову, а через ретельний облік та аналіз даних забезпечується продуктивне використання молочного стада», - відзначає дорадник.

Отже, є спільний успіх! А ще є повага та вдячність один до одного – фермера і дорадника!

Господарство постійно розширяється, удосконалюється. Наприклад, в теперішній час проводиться капітальна реконструкція приміщення для утримання молодняка.

Освічений менеджер та, водночас, ветеринарний лікар Руслан Панас одним із пріоритетів господарства вважає селекційно племінну справу. Вирощена в господарстві корова – це і економіка, і висока продуктивність.

Основні доходи господарство отримує від продажу молока. Сьогодні ринок молока в Україні дуже ємний і не заповнений, зокрема молоком високої якості. Інноваційні підходи до якості продукції вселяють надію щодо економічної ефективності цього бізнесу.

Інновації та системність у відтворенні стада в господарстві значно випереджають сучасне молочне скотарство в регіоні. Робота з найкращим генетичним матеріалом компанії SIMEKS тривалий час дає можливість порівнювати зміни. За словами менеджера, використання генного матеріалу різних компаній не дає змогу за короткий період побачити плюси та мінуси селекційної роботи. Вже тривалий час у господарстві роблять генетичні тести корів та племінного молодняка з перспективою виробляти молоко преміум класу, що зробить їх лідерами в цьому сегменті виробництва молока. Виробництво молока А1 та молока А2 дасть можливість отримувати молоко різне за вмістом казеїну, що це зменшить негативні впливи алергічним споживачам молока.

У господарстві є 2 лінії молочних порід - голштинська та джерсейська. Планується збільшити стадо до 270 корів. Команда господарства планує, що у другому півріччі 2023 року частину молочного стада, а саме джерсеїв, буде доїти молочний робот.

У партнерстві з дорадчою службою та кооперативним об'єднанням «Рівноправність» в господарстві планують запровадити «холодне» утримання корів, що дозволить раціональніше використовувати корми та зменшити затрати праці персоналу. Оксана Сеньків, спеціаліст з якості молока в КО «Рівноправність», вважає, що Руслан та Руслана відкриті до інновацій, а запровадження холодного методу утримання корів в господарстві створить демонстраційний майданчик для показу іншим фермерам. Тут завжди відкриті для інших виробників молока.

«Еліт-Мілк» - це господарство, що постійно впроваджує новітні технології в лікуванні та діагностиці корів: ультразвукова діагностика, схеми лікування та синхронізації охоти корів... Нещодавно в господарстві спільно з партнерами з «Сімекс Альянс Україна» вперше в Україні було проведено навчання та тестування - визначення тільності корів на 28 день по наявності в крові еліктопрогестинів, що виробляються в плаценті. У

цьому господарстві постійно навчаються і вміють навчити та поділитись досвідом, - так оцінює власну співпрацю з ФГ «Еліт-Мілк», вважає Роман Возний, дорадник, ветлікар ЛАДС. Можливість експерименту та впровадження складних прийомів ветеринарної медицини дали життя теличці Белькасем, а її мамі - корові Сісі збережено життя: два ветлікари Руслан та Роман зробили успішний кесарів розтин в польових умовах в тваринницькому приміщенні.

Позитив та націленість на результат лідерів господарства відслідковується в демонстраційних візитах в інші господарства, а також в умінні й бажанні представити свої успіхи в заходах для виробників молока. Молоді лідери вміють ділитись успіхом, можуть вчитись і вдосконалюватись. Вони вміють рахувати ефективність молочного бізнесу і для них не є самоціль продуктивність корови. Критерієм їх роботи є прибуток від однієї корови. В компромісі – прибуток, продуктивність та здоров'я корови в цьому господарстві й приймаються рішення.

Важливим моментом складової успіху в господарстві є продуманий підхід до заготівлі кормів. До якісного силосу з кукурудзи та багаторічних трав господарство докупило якісне сіно в КО «Рівноправність».

А ще тут розуміють переваги кооперації та підтримують кооперативну ідею для виробників молока: об'єднавшись, товарні ферми зможуть підняти на вищий рівень селекційну роботу, організовувати виставкову діяльність, а ще популяризувати здоровий вітчизняний продукт – молоко. Керівники ФГ «Еліт-Мілк» беруть активну участь в роботі місцевого кооперативу «Колос Агро». Вони вірять в кооперативну переробку, тому господарство вже вкладає кошти у будівництво кооперативного молокопереробного підприємства. Виконавчий директор КО «Рівноправність» Ігор Петришин задоволений з того, що у цьому господарстві розуміють перспективу молочного ринку та прораховують ризики від його монополізації, від того, що кроки ФГ «Еліт-Мілк» до кооперації сприяють реалізації проекту кооперативної переробки на Львівщині.

Багато планів і проектів у керівників господарства на майбутнє, тому відчуваєш спокій за майбутнє господарства, людей, корів...

«Еліт - Мілк» - це господарство інноваційне у багатьох аспектах. Тут є що побачити, є чому повчитися тим, хто провадить чи хоче починати молочний бізнес. Його долучення до Української мережі демонстраційних ферм є цілком очікуваним і виправданим. Робота «Еліт - Мілк» в якості демонстраційної ферми допоможе не тільки розвивати та впроваджувати новітні технології, а й вплине на трансформацію самих менеджерів сільського господарства. Уміння спілкування, створення команди, мотивація працівників та організація навчання для персоналу – це навички, які будуть вдосконалюватись в процесі організації демонстрацій. Важливим моментом в цьому є також досвід співпраці з дорадниками: демонстраційні заходи за участі дорадників інституційно підсилять та розширять географію дорадництва в Україні.

Михайло Вишньовський,
дорадник ЛАДС

BESTAGRO АБО КРАЩІ АГРОПРАКТИКИ
ДЛЯ МАЛИХ ВИРОБНИКІВ

Україна у свідомості багатьох людей часто асоціюється з великою аграрною країною, адже сільське господарство є важливою складовою економіки країни. І, мабуть тому, сьогодні існує величезна кількість Інтернет-ресурсів у цій сфері. Їх число постійно зростає.

Аналіз існуючих провідних інтернет-ресурсів засвідчує: вони намагаються пропагувати кращі агропрактики, але, як правило, така тематика є для них побічним продуктом; більшість ресурсів не бачать своїми клієнтами мікро- та малий аграрний бізнес; відсутність джерел стабільного фінансування інформаційних платформ, зорієнтованих на сільськогосподарські ММСП, є загрозою для їх сталості. І ще одна важлива річ – «розхристаність» такого інформаційного поля: кожен пропагує своє. Тому тим, хто шукає подібну інформацію, потрібно затратити чимало часу (час у бізнесі – це також гроші), щоб її знайти. Разом з тим, платформ, що орієнтуються на передачу досвіду від фермера до фермера, існує не так багато.

«Українські с/г виробники, особливо малі, люблять приймати участь у заходах, де можна на власні очі, безпосередньо на виробництві побачити кращі агропрактики. Набуття такого досвіду дозволить їм змінити економіку власного господарства, покращити його прибутковість, поліпшити умови праці тощо. Тому, даний метод дорадництва дуже важливий, і, якщо ми будемо мати сталу базу кращих аграрних практик, це дозволить швидше розвивати сімейні ферми, кооперативи, та, відповідно, сільські території», - такими словами президента Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України (НАСДСУ) Івана Паньків розпочалася 12 жовтня 2021 року онлайн-презентація НАСДСУ бізнес-моделі Ресурсного центру «Кращі агропрактики для мікро-, малого та середнього підприємництва (ММСП)».

Проект зі створення такого центру, що реалізується Національною асоціацією сільськогосподарських дорадчих служб України за підтримки Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО), отримав коротку назву BestAgro.

«Онлайн-ресурсний центр BestAgro, відзначив керівник Проєкту Валерій Бондарчук, має стати комунікаційною платформою, у першу чергу, між тими, хто впроваджує сучасні підходи та технології, та їхніми потенційними послідовниками. Безпосередніми бенефіціарами Проєкту стануть ММСП та сільські жителі, котрі бажають розвивати, покращувати або заснувати аграрне виробництво із застосуванням сучасних кращих агропрактик». Для цього використовуватимуться інтернет-технології, соціальні мережі, проводитимуться освітні вебінари, зустрічі, конференції щодо кращих аграрних розробок, технологічних ноу-хау, бізнес-моделей, буде започатковано видання бюлетеня «Кращі АГРО практики», конкурси, ярмарки для виявлення найкращих агропрактик та агропрактиків.

НАСДСУ в рамках Проєкту здійснюватиме пошук господарств-власників агропрактик - агрозробок, технологічних ноу-хау, бізнес-моделей, або ошадних та органічних технологій тощо - та демонструватиме їх успіх через платформу BestAgro, складовими частинами якої вже тепер є Інтернет-ресурси НАСДСУ, а також спеціально створені канали поширення інформації у соціальних мережах Facebook, Youtube, Telegram, що дасть можливість донести більше корисної інформації до широкого кола мікро-, малих та середніх виробників, а також дасть їм поштовх для впровадження таких агропрактик у власних господарствах.

Яким має бути ресурсний центр, які завдання вирішуватимуться та які механізми використовуватимуться в ході реалізації про-

екту, якою може бути участь у проєкті його партнерів та інших зацікавлених осіб – як державних, так і недержавних, успішних аграрних виробників, чим може бути корисним ресурсний онлайн центр «Кращі арг практики «фермер-фермеру» для фермерів і сільських громад, науковців, освітян; як ресурсному центру працювати успішно і в майбутньому – відповіді на ці запитання були закладені у презентованій бізнес-моделі, зробленій експертом проєкту «Кращі АГРО практики для ММСП», доктором економічних наук Іваном Свиноусом. Та ключовим завданням є забезпечення сталості діяльності центру BestAgro. «В основі стійкості моделі онлайн-ресурсу - об'єднання зусиль діючих ММСП, що використовують сучасні агропрактики, науково-дослідних установ та вищих навчальних закладів аграрного профілю (розробників інновацій), сільськогосподарських дорадчих служб, та інших партнерських організацій в єдиний процес - від визначення потреби в інновації до її практичного освоєння», сказав пан Свиноус.

«Ми вже бачили приклади, коли багато цікавих ідей, багато баз даних, які були створені в рамках технічної допомоги, не знаходили свого продовження - сайти закривалися, бази зникали, інформація розпорошувалася. Це відбувалося тому, що ті моделі були не сталими, працювали в рамках певних проєктів, - на жаль, в підсумку, багато інформаційних матеріалів та даних було втрачено. Тому, в даному випадку, ми маємо такий підхід: створити бізнес-модель, яка б сама собі заробляла, себе підтримувала і допомагала дрібним ММСП розвиватися і постійно отримувати необхідну інформацію», - наголосив Валерій Бондарчук. Тобто, важливо, щоб ця модель була сталою, живою, щоб вона сама себе забезпечувала, та продовжила існувати і ефективно працювати та допомагати ММСП навіть після завершення проєкту.

Щоб це відбулося, велике значення має інтеграція центру BestAgro як у процес сільськогосподарського дорадництва загалом, так й в інші проєкти НАСДСУ, зокрема у проєкт зі створення Української мережі демонстраційних ферм, що також реалізується НАСДСУ за підтримки Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО). «Наразі, ми працюємо з невеликою аудиторією для створення мережі демонстраційних ферм, але, згодом ми можемо розширити цю мережу за рахунок господарств, що впровадили кращі агропрактик. Ми вважаємо, що агропрактики та демоферми є невід'ємною частиною дорадчої діяльності. Тому, плануємо і готуємо такі зміни в правовому полі, щоб це стало елементом дорадчої діяльності не тільки в практиці дорадників, а й були прописані в держбюджеті», - розповів Роман Корінець, директор НАСДСУ та керівник проєкту «Українська мережа демонстраційних ферм».

Створення систем передачі знань «фермер-фермеру» як частини систем консультування фермерів (дорадчої діяльності) є світовою практикою. Українські дорадники, як зазначив президент НАСДСУ, директор Львівської аграрної дорадчої служби Іван Паньків, вже активно використовують цей досвід, залучаючи партнерів не тільки з України, а й з інших країн.

Важливо, що така діяльність знаходить підтримку у ключового партнера проєкту і НАСДСУ та загалом в Асоціації фермерів та приватних землевласників України (АФЗУ).

Генеральний директор АФЗУ Василь Кононенко виклав впевненість, що ресурсний центр BestAgro допоможе фермерським і особистим селянським господарствам, які почали використовувати або бажають використовувати кращі практики, а також готовність допомагати НАСДСУ у такій справі: «Така діяльність має місце не лише у нас, а й у світі. Ресурсний центр стане рекламою технологій, які вже досить ефективно працюють в українських умовах. І це дуже корисна річ. Турбує лише вартість послуг для господарств, які будуть користуватися інформаційними послугами. У нас є база, є зацікавлені сторони. Треба активно співпрацювати з ОТГ і пропонувати їм закладати кошти в бюджет на такі не дорогі демонстративні виїзди».

Важливим моментом для забезпечення ефективної діяльності BestAgro є співпраця центру із ЗМІ. Михайло Данкевич, головний редактор газети «Вісник Фермер України», невід'ємною частиною якої стала вкладка

«Поради від Доради», висловив готовність співпрацювати з проєктом у просуванні ресурсного центру BestAgro.

Президент Спілки аграрних журналістів України Лариса Гук надала власні рекомендації щодо налагодження ефективної співпраці ресурсного центру з журналістами. «Оскільки центр працює в режимі онлайн, було б не погано, вважає пані Лариса, запустити на постійній основі різні інформаційні формати, які б в залежності від того чи іншого, могли використовувати представники різних медіа. Це може бути новина, а може бути репортаж. Тут було б бажано робити щось на зразок віртуальних турів на ту чи іншу ферму. Тому що регіони різні, спеціалізація різна. Кожному є що розповісти і є що показати - щось унікальне, своє».

Було б добре раз на два тижні запускати щось на зразок віртуальних дискусійних клубів, де б журналісти мали б можливість ставити запитання тим чи іншим спікерам та брати щось тематичне.

Час від часу було б чудово виїжджати кудись в режимі офлайн для живого спілкування.

Було б дуже корисне запустити щось на зразок квестів. Це стало б чудовою можливістю журналістам підвищувати свій професійний рівень, тому що кожна галузь в аграрному секторі має свою специфіку, і в такий спосіб доносити інформацію учасникам того чи іншого сегменту аграрного ринку.

В рамках співпраці з територіальними громадами, було б цікаво робити фестивалі крафтової продукції - загальні, або за напрямками. Це все має відбуватися на постійній основі, доступне на сайті і розбите по сегментах.

А ми, зі свого боку, будемо допомагати і долучити відповідні ресурси. Необхідно максимально підключити журналістів, запрошувати їх, і займатися тим, щоб доносити абсолютно всі види інформації про роботу проєкту».

Власниця особистого селянського господарства «Ягідка моя» Галина Бережна, член сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Черемушки» Ірина Бабич з Полтавщини є успішними виробниками сільськогосподарської продукції. Та досягти успіху було б складно без навчання, без засвоєння кращих агропрактик від інших виробників.

«Усією родиною працюємо, і не тільки розвиваємо власний бізнес, а й готові ділитися своїм досвідом з іншими», - підтвердила Галина Бережна. А Ірина Бабич ще й поділилася досвідом власних агропрактик: «Минулого року господарство запустило проєкт «Збери своє» - коли люди приїждять з інших міст, і не лише збирають свою ягоду, а й отримують нові враження, позитивні емоції. Відгукнулося дуже багато людей, цього року довелось приймати по 450 осіб за місяць, навіть долучалися турагенції, які працюють в рамках зеленого туризму. Також, в рамках пришкольних таборів, долучилися до соціальної співпраці зі школами із свого та сусіднього районів. Запрошували дітей до ферми, проводили екскурсії, конкурси тощо. У таких заходах взяли участь 18 шкіл з різних районів».

Такий досвід є прикладом того, що, для отримання кращих практик не далеко не завжди потрібні великі ресурси, потрібні нові підходи до виробництва та реалізації продукції.

Андрій Стефанович, заступник директора компанії «ESRI Ukraine», з якою НАСДСУ співпрацює над геопорталом Української мережі демонстраційних ферм, запропонував навчати учасників проєкту BestAgro тому, як правильно збирати інформацію, цифрувати інформацію різного рівня, щоб вона стала платформою для ресурсного центру. «На волонтерських засадах ми навчимо та покажемо

необхідний інструментарій, - запропонував пан Стефанович. Крім цього, необхідно налагодити співпрацю ММСП з ОТГ. Наша компанія готова виступити партнером проєкту BestAgro та тісно з ним співпрацювати».

Команда BestAgro закликає усі зацікавлені сторони долучатися у якості партнерів до Проєкту. Хто використує у своєму виробництві новітні технології, ноу-хау, розробки, та бажає поділитися своїми знаннями з іншими фермерами, або бажає перейняти успішний досвід від інших фермерів, може заповнити онлайн анкету, що знаходиться за посиланням:

«Ми маємо досвід у навчанні, маємо свою відео студію, маємо досвід у популяризації цифрових матеріалів. Будемо раді співпрацювати і допомагати у діяльності та популяризації ресурсного центру BestAgro. Крім того, ми наразі активно працюємо над імплементацією системи електронного дорадництва. І якщо, в майбутньому, вдасться поєднати проєкти BestAgro та ДемоФерми, то це стане єдиним вікном з масштабними ресурсами», - продовжив пропозиції щодо партнерства завідувач кафедри інформаційних систем Національного університету біоресурсів і природокористування України Михайло Швиденко.

А професор Кафедри публічного управління, інноваційного менеджменту та дорадництва Національного університету біоресурсів і природокористування України Тетяна Кальна-Дубинюк, розглядаючи BestAgro як частину дорадництва, запропонувала учасникам проєкту набувати статусу дорадників, яких готує університет.

Доволі цікавою і дешево несподівано для команди BestAgro стала пропозиція щодо партнерства від голови Черкаської обласної профспілкової організації працівників АПК Марини Горlach, котра зазначила важливість співпраці ресурсного центру з профспілками: «Профспілкова платформа - це доволі потужний інформаційний ресурс. Спілка працівників АПК об'єднує багатотисячну армію членів профспілки, якими є представники аграрної науки, с/г підприємств, водогосподарчої галузі та, власне, фермерських господарств. Ми підписали меморандум про співпрацю з Асоціацією Фермерів та приватних землевласників Черкаської області. На інформаційній платформі ми співпрацюємо, підтримуємо один одного. Профспілкова організація могла б долучитися до роботи вашого ресурсу. Справа в тому, що однією з перешкод починання своєї власної справи, бізнесу є те, що у людей виникає острах від того, що їм доведеться мати справу з найманими працівниками, і, відповідно, з оподаткуванням, звітністю, відрахуваннями, та, навіть, з можливими штрафами. Ось тут може знадобитися допомога профспілкової організації, яка може роз'яснити як починати бізнес та вести його в даних умовах. Таку інформацію можна розмістити на ресурсному центрі, яка буде цікавою та дуже корисною для ММСП».

На основі висловлених учасниками заходу думок, пропозицій фахівцями НАСДСУ буде доопрацьована бізнес-модель ресурсного центру й імplementована у щоденну діяльність як НАСДСУ, так й її членів – сільськогосподарських дорадчих служб, а також партнерів НАСДСУ, мережа яких стане невід'ємною частиною BestAgro.

Захід продемонстрував, що чимало людей та організацій зацікавлені у такому проєкті як BestAgro. Команда проєкту сподівається, що їх число зростатиме та планує вже найближчим часом налагодити співпрацю з різними партнерами - виробниками, поширювачами, впроваджувачами кращих агропрактик, органами влади та місцевого самоврядування, з іншими потенційними донорами, щоб забезпечити сталість роботи онлайн ресурсного центру «Кращі агропрактики для ММСП» BestAgro як невід'ємної частини сільськогосподарського дорадництва, що спрямоване на поліпшення добробуту сільського населення та розвиток сільської місцевості.

*Дирекція Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України.
Проект «Кращі агропрактики для ММСП».*

Контакти для довідок:

best.agropract@gmail.com;

Валерій Бондарчук, керівник проєкту

(т: 0503308225).

Олена Протченко, координатор проєкту

(т: 0677603089)

ПРАВОВИК

ТЕЛ./ ФАКС ЮРИДИЧНОЇ
КОНСУЛЬТАЦІЙНОЇ ЛІНІЇ
098-228-48-19

ТЕМАТИЧНИЙ ДОДАТОК ДО ГАЗЕТИ "ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ"

НЕОБГРУНТОВНА ВІДМОВА У ПРИЙНЯТТІ НА РОБОТУ

Кожна людина має право на працю і може претендувати на роботу відповідно до покликання. Проте все частіше роботодавці самостійно ухвалюють рішення щодо вибору кандидатів на посаду, які відповідають їх вимогам та уявленням.

Встановлення обмежень або переваг при укладенні трудового договору на підставі певних персональних ознак шукачів роботи може розумітися як дискримінація, окрім випадків, коли різне ставлення передбачене в законодавстві. Зокрема, вимоги можуть стосуватися:

- наявності громадянства України, для посад державної служби;
- віку, для робіт з важкими і шкідливими умовами або робіт, що можуть зашкодити моральному розвитку неповнолітніх;
- статі, як наприклад, для робіт з важкими і шкідливими умовами праці;
- рівня освіти, медичним працівником може працювати особа з відповідною освітою;
- стажу, наприклад, допустимою є вимога мінімального стажу роботи за спеціальністю для зайняття посади;
- стану здоров'я, наприклад до роботи на судні допускаються особи,

визнані придатними для цього за станом здоров'я;

Судимості чи заборони займати певні посади, приміром, особи, які мають судимість за корисливий злочин, не можуть обіймати керівні посади і посади, пов'язані з матеріальною відповідальністю, тощо.

У всіх інших випадках відмову у найманні працівника слід вважати такою, що суперечить трудовому законодавству.

Вимоги щодо віку, рівня освіти, стану здоров'я працівника можуть встановлюватися законодавством України відповідно до умов ст.22 КЗпП України. Це означає, що роботодавець не може ставити вищі вимоги щодо наявності освіти, ніж це передбачено відповідними кваліфікаційними довідниками.

Роботодавець має право відмовити претенденту, якому за медичним висновком така робота протипоказана за станом здоров'я. Також роботодавець може запроваджувати обмеження щодо спільної роботи на одному підприємстві осіб, які є близькими родичами чи свояками у випадках, зазначених у ст. 25-1 КЗпП України.

По-перше, роботодавець повинен з'ясувати, чи не належить претендент на

робоче місце до категорій, яким заборонено відмовляти в прийомі на роботу. Також слід встановити, чи обов'язково є письмова форма надання відмови (ст. 184 КЗпП України).

По-друге, роботодавець зобов'язаний письмово обґрунтувати відмову в працевлаштуванні чи наводити письмові пояснення належної причини відмови в працевлаштуванні.

По-третє, варто запам'ятати, що не може вважатися обґрунтованою відмова, якщо претендент на робоче місце навіть не пройшов співбесіду. Необхідно проаналізувати інформацію про навички та здібності шукача роботи та зіставити їх з вимогами, передбаченими в посадовій інструкції.

У розумінні «необґрунтованою» вважається відмова, яка не містить конкретних причин або посиляється на мотиви, які не пов'язані з діловими або професійними якостями претендента на робоче місце. Необхідним є посилання на норми законодавства, також має бути доведена, яких саме якостей бракує претенденту. Не буде вважатися необґрунтованою відмова у прийомі, якщо на підприємстві відсутня відповідна вакансія. За наявно-

сті письмової вимоги оформити відмову у прийнятті на роботу роботодавець має викласти підстави у письмовій формі. Вважається, що така відмова має бути надана одразу після прийняття на посаду іншого претендента.

Неприпустимо відмовляти в працевлаштуванні з дискримінаційних мотивів.

Перелік ознак, за якими забороняється обмеження прав, міститься, зокрема, у статті 2-1 КЗпП України.

Якщо претендент на посаду не належить до певних категорій громадян, то в разі встановлення інспектором Держпраці необґрунтованості відмови в працевлаштуванні, дії роботодавця можуть трактуватися як порушення інших вимог законодавства про працю. Згідно зі ст.265 КЗпП України за таке порушення передбачені фінансові санкції.

Окрім того, чинне законодавство дозволяє оскаржити таку відмову в суді, як встановлено у вимогах ч.2 ст.232 КЗпП України.

Вікторія Капінус,

Головний державний інспектор відділу з питань додержання законодавства про працю у Дніпровському регіоні ГУ Держпраці у Дніпропетровській області

ЗАТВЕРДЖЕНО НОВИЙ ПОРЯДОК ПОВЕРНЕННЯ ПОМИЛКОВО СПЛАЧЕНОГО ЄСВ

Мінфін наказом від 23.07.2021 № 417 затвердив Порядок зарахування у рахунок майбутніх платежів єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування або повернення надміру та/або помилково сплачених коштів. Цей наказ набирає чинності через три місяці з дня його офіційного опублікування.

У випадку надмірної сплати сум єдиного внеску на рахунок 3556 податковим органом здійснюється зарахування цих сум у рахунок майбутніх платежів за тим самим рахунком, відповідно до встановленого розміру ЄСВ та у порядку календарної черговості виникнення зобов'язань Платника з цього платежу.

Повернення коштів здійснюється у випадках:

1) надмірної або помилкової сплати сум єдиного внеску та/або застосованих фінансових санкцій на належний рахунок 3556;

2) помилкової сплати сум єдиного внеску та/або застосованих фінансових санкцій не на належний рахунок 3556;

3) помилкової сплати сум єдиного внеску та/або застосованих фінансових санкцій на бюджетний рахунок за надходженнями;

4) помилкової сплати податкових зобов'язань з податків, зборів, штрафних (фінансових) санкцій та пені, передбачених Кодексом та іншими законами, на рахунок 3556;

5) виявлення технічної та/або методологічної помилки за сумами, які були зараховані на рахунок 3556 з єдиного рахунку.

Повернення здійснюється на підставі за-

яви (форма наведена у додатку до наказу, переглянути можливо за посиланням - <https://ips.ligazakon.net/document/view/re36807?an=49>).

У випадках, передбачених підпунктами 1, 2 та 4 заява подається до територіального органу ДПС за місцем обліку надміру та/або помилково сплачених коштів.

У випадку, передбаченому підпунктом 3 заява може бути подана до територіального органу ДПС в електронній формі через електронний кабінет.

До заяви платник обов'язково додає копію розрахункового документа (квитанції, платіжного доручення тощо), що підтверджує сплату коштів на рахунок 3556 (до заяви в електронній формі - електронну копію зазначеного документа).

Висновок про повернення коштів або відмову у задоволенні заяви приймається у строк не більше ніж 10 робочих днів.

Заява залишається без задоволення у таких випадках:

- невідповідність заяви формі;
- недостовірність викладеної у заяві інформації;
- подання заяви не за місцем обліку надміру та/або помилково сплачених сум єдиного внеску;
- наявність у платника заборгованості зі сплати єдиного внеску та/або фінансових санкцій;
- ненадання копії розрахункового документа.

За інформацією: <https://biz.ligazakon.net>

ПРАВИЛА ПЕРЕВІРКИ ВОДІЯ НА АЛКОГОЛЬ

Іноді водій може отримати штраф за водіння автотранспортного засобу в стані алкогольного сп'яніння навіть без факту вживання алкоголю. Таке відбувається через незнання законодавства. Причому штраф становить 17 тис. грн, також можливе позбавлення права на водіння на термін 1 рік. Щоб не допускати такого, слід знати правила, за якими проводиться огляд. Також потрібно знати, що поліцейському можна робити і що не можна.

Місце проведення огляду.

Огляд на наявність алкоголю в крові може проводитися в медустанові або в спеціально обладнаних пересувних пунктах (автомобілях). Вони належать закладам охорони здоров'я і відповідають встановленим МОЗ вимогам.

Хто уповноважений проводити огляд?

Оглядати водія може тільки лікар або фельдшер, який пройшов тематичне удосконалення за відповідною програмою.

Порядок проведення огляду.

Спочатку лікар повинен подивитися паспорт, особисте посвідчення, посвідчення водія та інші документа автомобіліста. Якщо документів немає, огляд все одно проводиться. Тоді в акті медичного огляду зазначаються дані щодо зовнішнього вигляду особи, яку оглядають, а також те, що дані про цю особу записані з його слів. У разі надходження документів дані про оглянутих осіб долучаються до акта медичного огляду. Лабораторні дослідження проводяться обов'язково. Для цього беруть зразки біологічного середо-

вища. Їх набирають в дві ємності - одна проходить первинне дослідження, а друга зберігається 90 днів. На дослідження можуть братися слина, сеча та змиви з поверхні губ, шкірного покриву обличчя і рук. Якщо з цих місць взяти зразки біологічного середовища неможливо, то на дослідження береться кров.

Огляд в медичній установі.

Огляд в медичній установі повинен проводитися лікарем. Крім лабораторних досліджень також використовується вимірювальна техніка, яка має сертифікат відповідності та свідоцтво про перевірку. Водій має право ознайомитися з документами, які стосуються його огляду. При цьому за відсутності цих документів огляд проводиться не може. Часто

замість аналізів слини, сечі, змиви з поверхні губ і шкірного покриву обличчя і рук або крові можуть запропонувати пройти перевірку на алкотестері «Драгер». Однак це є порушенням. Такий огляд буде вважатися недійсним. За результатами досліджень складається акт медогляду і робиться висновок. Його зміст має повідомлятися оглянутій особі в присутності поліцейського. Акт складається в одному примірнику, який залишається в медичній установі. При цьому висновок про результати медогляду складається в трьох примірниках: один видається поліцейському, другий - водієві, а третій залишається в медичній установі. Крім того, кожен огляд обов'язково реєструється у відповідному журналі.

За інформацією: <https://enovosty.com/>

Газета "Вісник Фермер України" реєстраційне свідоцтво: КВ 5260 від 03.07.2001 року. Видається з 1999 року Передплатний індекс - 21591 Засновники: АФЗУ, Укрдержфонд та ТОВ"Експо-центр Господар" Видавець - ТОВ "ГОСПОДАР ЕЦ"	Директор Михайло Данкевич Сайт: www.farmer-ukr.com Верстка ФОП Рожнецька І. М. Журналіст Володимир Ярошенко Адреса редакції: м. Київ, вул. Іоанна Павла II, буд. 21, оф.415 ТОВ "ГОСПОДАР ЕЦ" Телефон редакції: (044) 501 -78-23	Головний редактор ВФУ Михайло Данкевич (050)-391-94-72 E-mail: farmexpo@ukr.net Відділ реклами та розповсюдження газети: (044) 501-78-23, (050)-391-94-72 (067)-348-10-35 E-mail: farmexpo@ukr.net	Редакційна рада: Президент АФЗУ Віктор Гончаренко Президент ССОКУ Іван Томич Керівник інформаційно- консультативного центру АФЗУ Олег Кирицький Юрист АФЗУ Василь Горбачов	Друк: ТОВ "ДІМ" 46016, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28 Тел. 0352-25-55-57 Підписано до друку - 22.10.2021 Віддруковано - 22.10.2021 Віповідальність за зміст рекламних оголошень несе рекламодавець. Наклад - 8 000 примірників. Замовлення № 1738
--	---	--	---	---

ГУСЯЧИЙ ЖИР: ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ТА ПРОТИПОКАЗАННЯ

Лікувальні властивості і протипоказання до гусячого жиру варто вивчити, оскільки продукт високо цінується як у медицині, так і в домашній косметології. Натуральний смалець можна застосовувати всередину і зовнішньо, але при цьому слід дотримуватися перевірених рецептів.

Хімічний склад гусячого жиру

Лікувальні властивості гусячого смальцю надають наступні корисні компоненти:

- селен, речовина покращує засвоєння йоду, благотворно впливає на ендокринну систему і захищає від раку;
- холестерин, в невеликих дозах ця речовина допомагає засвоєнню вітаміну D і стимулює процес клітинного оновлення;
- токоферол — вітамін E, важливий для імунітету і сприяє синтезу колагену, відповідального за здоров'я шкіри;
- олеїнова, стеаринова та пальмитинолеїнова кислоти, ці речовини сприяють швидшому відновленню епідермісу після ушкоджень і підтримують водний баланс в організмі.

В гусячому смальці містяться жирні кислоти і корисний холестерин

Оскільки смалець відноситься до дуже жирних продуктів, вживати його в середину у великих кількостях не можна. Але при розумному застосуванні він допоможе поліпшити здоров'я.

Чим корисний гусячий жир

Корисні властивості продукту дуже різноманітні. При внутрішньому вживанні та застосуванні зовні гусячий жир:

- сприяє клітинному оновленню і відновленню шкіри після травм і порізів;
- зміцнює імунну систему і покращує засвоєння корисних речовин;
- перешкоджає розвитку онкологічних процесів;
- приносить користь при дихальних недугах, від простудного кашлю та бронхіту до туберкульозу;
- допомагає при запальних шкірних захворюваннях — екземі і псоріазі;
- відновлює здоров'я тканин після обморожень та опіків;
- застосовується в лікуванні гінекологічних проблем — ерозій і безпліддя;
- допомагає при геморої, а також при варикозі і тромбозі;
- полегшує біль і поліпшує рухливість при суглобових недугах і м'язових травмах;
- перешкоджає розвитку ускладнень на фоні діабету;
- полегшує стан при застуді.

За допомогою гусячого смальцю можна запобігти сильному похмілля. Його ложка перед застіллям знизить всмоктування алкоголю в кров і не допустить сильного сп'яніння.

Гусячий смалець — дієвий лікувальний засіб при шкірних недугах і при застуді

Користь гусячого жиру для жінок

В основному жінки застосовують смалець в косметологічних цілях. За рахунок високого вмісту жирних кислот продукт дуже добре живить і пом'якшує шкіру. З його допомогою можна позбутися від ранніх зморшок, зробити епідерміс більш гладким і пружним, запобігти розтріскування шкіри в холодну пору року.

Ще одна сфера застосування продукту — гінекологія. Оскільки в складі міститься селен, смалець добре допомагає при маткових ерозіях, вирівнює гормональний фон і приносить користь в комплексному лікуванні проблеми безпліддя. На тлі вживання продукту знижуються неприємні відчуття при хворобливих місячних.

Користь гусячого жиру для чоловіків

Смалець володіє властивостями природного афродізіака і може застосовуватися для посилення лібідо. Продукт зміцнює судини і прискорює кровообіг, тож і потенція на тлі його прийому стає краще. Смалець незамінний при регулярному вживанні алкоголю, він знижує швидкість сп'яніння, полегшує похмілля і допомагає швидше вивести з організму токсичні речовини.

Народна медицина використовує гусячий жир для лікування геморою і простатиту. Продукт володіє протизапальними властивостями і полегшує стан при захворюваннях малого тазу.

Чоловікам використовувати гусячий жир можна при запальних захворюваннях статеві сфери.

Користь гусячого жиру для дітей

Дітям жир гусака рекомендований в основному для зовнішнього застосування. Користь полягає в тому, що продукт добре допомагає боротися з дерматитами, алергічними подразненнями і опрілостями на шкірі дитини. Використовувати смалець можна в лікуванні забитих місць, розтягнень і саден, які теж не є рідкістю для дітей.

Дуже корисні дітям лікувальні властивості гусячого жиру при кашлі та ослабленому імунітеті. Але для внутрішнього прийому засіб дозволено лише з 3 років. Оскільки смалець володіє дуже високою жирністю, для малюків він небезпечний навіть у мізерних дозах, дитячий травний тракт не впорається з засвоєнням продукту.

Увага! Гусячий жир володіє певними протипоказаннями. Щоб не зашкодити дитині, перед першим застосуванням потрібно проконсультуватися з педіатром.

Шкода гусячого жиру

Гусячий смалець є дуже корисним продуктом. Однак при його використанні треба враховувати, що в складі смальцю міститься велика кількість холестерину і жирних кислот. Ці сполуки можуть відкладатися на стінках судин і сприяти тромбоутворенню, тому жир застосовують тільки в дуже невеликих дозах. Приймати гусячий смалець всередину потрібно в малих дозах — продукт дуже жирний!

Зашкодити гусячий жир може при шлункових хворобах, захворюваннях печінки і підшлункової залози. У період загострень смалець краще не використовувати всередину взагалі.

Користь і шкода гусячого жиру залежать від індивідуальної переносимості. Іноді речовини в складі продукту можуть провокувати алергію при нанесенні на шкіру. У перший раз рекомендується обробити продуктом чутливий епідерміс на зап'ясті або згині руки і подивитися, чи не з'явиться роздратування.

Цілющі властивості гусячого жиру

Завдяки своєму насиченому складу смалець активно застосовується в народній медицині. На його основі готують засоби для внутрішнього і зовнішнього застосування, і при точному використанні рецептів вони демонструють високу ефективність.

Лікувальні властивості гусячого жиру при кашлі

Смалець надає пом'якшувальну дію при простудному кашлі і сприяє відділенню мокротиння. У лікувальних цілях готують такий засіб:

- 100 г смальцю змішують з такою ж кількістю меду;
- розводять сировину 100 мл горілки;
- ретельно перемішують компоненти і прибирають на тиждень в прохолодне темне місце.

При кашлі корисно приймати міцну настоянку гусячого смальцю з медом

Коли настоянка буде готова, її потрібно приймати щодня по 1 чайній ложці. Продовжувати лікування до зникнення симптомів кашлю.

Лікувальні властивості гусячого жиру при опіках

Жирні кислоти і токоферол в гусячому

жирі корисно впливають на шкіру при опіках. Для лікування готують таку мазь:

- 100 г смальцю розтоплюють на водяній бані;
- змішують з 1 великий ложкою обліпихової олії.

Засіб потрібно наносити на уражене місце двічі на добу — вранці і ввечері. Зверху накладають пов'язку, щоб мазь не бруднила одяг.

Маззю на основі гусячого смальцю можна змащувати опіки

Важливо! Змащувати гусячим жиром можна тільки пошкодження що вже загоюються — наносити смалець на свіжий опік категорично заборонено.

Лікувальні властивості гусячого жиру для суглобів

Відгуки про лікувальні властивості і протипоказання гусячого жиру представляють його як корисний засіб для суглобів. Речовини в складі продукту допомагають впоратися із запаленням і болем при артриті і ревматизмі. Зазвичай в домашніх умовах роблять таку мазь:

- 50 г смальцю розтоплюють на пару;
- додають 10 крапель камфорного масла.

Кожен вечір хворі суглоби змащують лікувальним засобом, закривають пов'язкою і компрес залишають на всю ніч. Лікувальний ефект з'являється в середньому через 10 днів після початку використання мазі.

Лікувальні властивості гусячого жиру для шкіри

Загоюючі властивості смальцю приносять користь при екземі і дерматитах. Для лікування можна приготувати мазь зі смальцю і пихтового масла, інградієнти змішують в пропорції 2 до 1.

Отриманий засіб наносять на уражені ділянки епідермісу по 3 - 4 рази на добу, а лікування триває 3 тижні.

Лікувальні властивості гусячого жиру в гінекології

Гусячий жир активно використовують в гінекології при лікуванні ерозії матки. В терапевтичних цілях готують такий настій:

- 100 г смальцю топлять на водяній бані до рідкого стану;
- змішують з відваром календули;
- просочують отриманим засобом ватні тампони.

Протягом 10 днів такі тампони необхідно вводити всередину тіла вечорами на всю ніч. Потім роблять перерву на 10 днів, а потім курс повторюють ще двічі.

Для лікування безпліддя у жінок застосовують настій на основі гусячого жиру, меду, обліпихової олії і соку алое. Всі компоненти змішують в пропорції 6:6:6:1, а потім приймають засіб тричі на добу по великій ложці, запиваючи трохи теплим молоком.

Настій на гусячому жирі при виразці шлунку

У чистому вигляді гусячий смалець може виявитися шкідливий при гострих шлункових захворюваннях. Однак для лікування виразки можна використовувати змішаний цілющий настій. Роблять його так:

- 3 великі ложки смальцю змішують з 2 подрібненими листям алое;
- залишають суміш на годину, щоб листя як слід пустили сік;
- суміш розбавляють 3 великими ложками сухого червоного вина;
- перемішують засіб і настоюють ще годину.

Приймати ліки потрібно двічі на день по великій ложці, всього курс лікування займає 20 днів.

Увага! У малих дозах червоне вино надає лікарський вплив. Однак при шлункових захворюваннях потрібно проявляти обережність, якщо болі на тлі лікування посиляться, прийом настоянки потрібно буде припинити.

РЕАЛІЗАЦІЯ ГУСЕЙ НА М'ЯСО ТА ДЛЯ БАТЬКІВСЬКОГО СТАДА

ФОП «Хомич Р. М.» реалізує гусей породи «Легарс» живих, для батьківського стада, та тушки на м'ясо, віком від 6 місяців і до 3-х років.

Звертатися за телефонами: 050 – 500 – 88 – 90, 096 – 844 – 78 – 18.

Гусячий жир від геморою

Поліненасичені жирні кислоти і вітамін E у складі гусячого жиру сприяють зміцненню судинних стінок. Тому продукт приносить хороший ефект при геморої, якщо приготувати таку мазь:

- змішати 150 г смальцю з 10 г сухого шавлію;
- додати в суміш 10 г квіток ромашки;
- перемішати інгредієнти.

Отриману маззю обробляють задній прохід тричі на добу протягом тижня, останню процедуру обов'язково проводять прямо перед сном. При необхідності курс лікування повторюють після тижневої перерви.

Гусячий жир при задишці

Хорошу дію при задишці надає настоянка на натуральному смальці. Роблять її так:

- 250 г жиру змішують з аналогічною кількістю меду;
- заливають інгредієнти 200 мл горілки;
- як слід перемішують ліки і на 2 тижні ставлять у темне місце.

Готову настоянку потрібно пити по 1 великій ложці раз на день натще.

Правила застосування гусячого жиру

Вживати гусячий жир для лікування потрібно в суворій відповідності з рецептами. Щоб не нашкодити організму, терапію захворювань слід продовжувати не більше 20 днів підряд, а після цього зробити перерву.

Добова доза смальцю не повинна перевищувати однієї столової ложки. В надлишкових кількостях жир шкодить організму, оскільки призводить до накопичення зайвого холестерину і негативно відбивається на здоров'ї печінки.

Протипоказання до гусячого жиру

Користь гусячого м'яса і жиру рідко обертається на шкоду. Але при цьому протипоказаннями є:

- підвищений рівень холестерину в крові;
- гострі та хронічні захворювання печінки;
- вагітність і період лактації;
- скхильність до ожиріння;
- захворювання підшлункової залози в період загострення;
- індивідуальна непереносимість продукту.

При зовнішньому використанні не рекомендується наносити смалець на відкриті гнійні рани, але в іншому протипоказань у нього немає.

Правила вживання гусячого жиру

Вживають смалець гусака зазвичай в розтопленому вигляді. Приготувати смалець в дома можна в такий спосіб:

- очистити від пір'я жирну тушку гусака;
- розрізати птицю і відокремити від м'яса жовтий жир;
- подрібнити сировину і встановити в невеликій каструлі на водяну баню;
- розтоплювати на слабкому вогні, поки жир не дасть досить рідкого смальцю жовтого кольору.

Зберігають готовий смалець в скляному посуді з темними стінками в холодильнику. Вживати в кулінарії і для лікування можна свіжий біло-золотистий продукт без темних коричневих вкраплень.

Висновок

Лікувальні властивості і протипоказання до гусячого жиру доповнюють один одного, в цілому продукт корисний, але лише при обережному застосуванні. Використовувати смалець можна всередину і зовнішнім способом для терапії багатьох захворювань, головне — дотримуватися невеликі дозування.

ХТО Є ОФІЦІЙНИМ ПРЕДСТАВНИКОМ ФЕРМЕРСТВА УКРАЇНИ!

Асоціація фермерів та приватних землевласників України – єдина громадська організація аграрного сектору України, яка має своє представництво в кожному обласному центрі, в більшості районів, та багатьох Об'єднаних територіальних громадах, має власне видання, газету «Вісник Фермер України», та згідно Закону України про «Фермерське господарство» є єдиним та офіційним представником фермерства України.

Офіційна інформація з державних джерел

ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ
Офіційна цікава і корисна інформація для фермерів і селян

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ ТА ПРИВАТНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ УКРАЇНИ

- інформація про фермерство України;
- юридична допомога в питаннях захисту власності селян;
- програми підтримки та інвестицій в сільському господарстві;
- цінові тенденції на с/г продукцію в Україні та за кордоном

Передплата газети ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ у відділеннях Укрпошти, ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС - 21591

Щомісячна передплата через редакцію: тел./факс 044-501-78-23, 044-501-78-24

E-mail: farmexpo@ukr.net
WWW.FARMER-UKR.COM

ПЕРЕДПЛАТА ГАЗЕТИ «ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ» НА 2022 РІК!

З 1 вересня 2021 року у відділеннях «Укрпошти» розпочалася передплата на періодичні видання, в тому числі і на газету «Вісник Фермер України».

З 15 вересня видавництво також розпочало приймати заявки на всі види редакційної передплати. Ви завжди будете поінформовані, а значить – захищені, якщо скористаєтеся пропозиціями редакції газети «Вісник Фермер України», яка пропонує на 2022 рік наступні варіанти передплати на своє видання:

Варіант перший. Передплата друкованого видання у відділенні «Укрпошти». Передплатний індекс 21591 в Каталозі видань України на 2022 рік. Вартість на місяць 24,77 грн., на 3 місяці 74,31 грн., на 6 місяців 148,62 грн., на 12 місяців 297,24 грн.

Варіант другий. Передплата друкованого видання через редакцію – вартість 290 гривень на рік.

Варіант третій. Редакційна передплата електронного варіанту газети – вартість 200 гривень на рік.

Варіант четвертий. Редакційна передплата на розсилку електронного варіанту газети та актуальної інформації на вашу електронну адресу. Вартість 600 грн. на 12 місяців.

Варіант п'ятий. Комплексна редакційна передплата, за якою Ви отримуватимете оперативну розсилку актуальної інформації на електронну пошту, а також всі номери газети в паперовому варіанті. Вартість такої передплати становить 720 гривень на рік.

Для оформлення любого варіанту передплати надішліть заявку на електронну пошту farmexpo@ukr.net з вказанням реквізитів платника та адреси доставки, або ж зателефонуйте: 050-391-94-72, 067-348-10-35. Ми надішлемо Вам рахунок для безготівкової оплати.

З повагою, головний редактор
Михайло Данкевич

ГОРОСКОП НА ЛИСТОПАД 2021 РОКУ

У листопаді багатьом знакам необхідно проаналізувати свої дії за весь минулий період часу. Тому як цей місяць є таким собі передоднем завершення року, але ще залишається час, щоб виправити якісь помилки, зрозуміти, що зроблено не так. Постарайтеся швидше завершити всі справи, роздати борги, переглянути свої відносини, щоб підвести максимально коректні підсумки.

Овен

До багатьох змін, які несе листопад, Овни просто ще не готові. Однак не варто боятися, адже труднощі за прогнозом гороскопу закінчатися вже до початку другої половини місяця. Трудова діяльність зажадає пильної уваги з Вашого боку. Намагайтеся вникати в усі проекти компанії, вас можуть звинуватити в тому, що ви не брали належної участі в роботі.

В особистому житті Овнів захоплять пристрасті, про які раніше ви і не мріяли. Але емоційні сплески краще направити в сприятливе русло, інакше ви не зможете уникнути конфліктних ситуацій. У самотніх Овнів з'явиться шанс на цікаве знайомство, і тоді Новорічна ніч може закінчитися романтичним ранком. Здоров'я обіцяє бути в порядку, тільки постарайтеся не переїдати.

Телець

Доля Тельців – вибрати менше з двох зол. Це буде дуже важко визначити. Кінцевий підсумок цих страждань: швидше за все, розрив відносин або зміна місця роботи. Вам доведеться пережити досить важкі часи. Але потрібно пам'ятати, що зміни, які відбулися з вами в листопаді, це крок до кращого майбутнього. Тельці бізнесмени повинні придивитися до партнерів, інакше втратите велику суму. З'явиться такий потік креативу, що керівництво просто не зможе не помітити вас. В цей час ви зможете домогтися підвищення на посаді, а так само зробити відчутний внесок у розвиток компанії.

Близнюки

Близнюки точно не стануть нудьгувати в листопаді: очікується велика кількість приємних зустрічей, з'являться нові знайомі. Це може бути впливовий покровитель, вдалий контракт або нові відносини. Робота підкине безліч складних, але цікавих завдань, дозволить показати роботодавцям ваш креатив і талант. У листопаді слід розраховувати з боргами і погасити кредити.

Сімейним Близнюкам краще поменше відвідувати дружні вечірки, це може викликати ревності з боку партнера. Всі можливі сварки намагайтеся врегулювати на початкових етапах, щоб потім не святкувати Новий Рік без настрою. Більше займайтеся спортом, частіше ходіть в басейн. Ці заходи допоможуть зберегти здоров'я у відмінному стані.

Рак

Листопад несе для Раків довгоочікувані і цікаві зустрічі з людьми, яких ви давно вже не бачили, але часто згадуєте. Можливо, це буде випадкове побачення зі старим другом, або відновлення романтичних відносин з тим, до кого раніше були почуття. Але ці приємності не повинні відривати вас від трудової діяльності. Буде потрібно багато сил, щоб закінчити цей рік гідно.

Хто займається фінансовими операціями-отримає хороший дохід, який дозволить здійснити все задумане на канікули. Ходіть на зустрічі з друзями разом з другою половинкою, так ви зможете добре розважитися і провести час з користю. Можна почати планувати поповнення в родині. Бик надасть своє заступництво вашому потомству. У плані самопочуття постарайтеся відразу ж лікувати застуду, інакше на пару тижнів можете випасти з колії.

Лев

Всю увагу левів будуть займати особисті відносини і романтика. Про роботу не варто турбуватися, в цей час проблем чекати не доведеться. Але вдома потрібно все ваше самовладання, щоб вчасно йти від конфліктів. Уникайте необдуманих розтрат. Швидше за все, доведеться витратити гроші на несподівано виниклі проблеми.

Леві повинні поменше проявляти свою владність, інакше партнер образиться і почне замислюватися про те, щоб розлучитися. Варто провести новорічні свята в подорожі. Так ви зможете швидше примиритися з другою половинкою. Фінансовий успіх безтурботний, але не потрібно грати в лотерею та інші азартні ігри. Одинакам в цьому місяці пощастить, ви знайдете того, хто вас цілком розуміє. Намагайтеся бути обережніше на дорозі і вдома: великий ризик травм.

Діва

За прогнозами Діви повинні готуватися до того, щоб активно діяти. Саме в листопаді з'явиться багато шансів на успіх в найрізноманітніших починаннях. Дотримуючись даної тактики, ви зможете зміцнити своє становище в зимові місяці. Успіх в роботі буде залежати від умінь направити всі сили на одну певну задачу. А ось якщо братися за все відразу, це нічого хорошого не принесе. Не варто соромитися просити допомоги співробітників, але не забувайте простягати руку допомоги і їм.

Багатьом сімейним Дівам випадє спокуса пофліртувати з протилежною статтю. При цьому деякі можуть навіть піти на зраду, обманюючи другу по-

ловинку. Але знайте, що білий бик не сприймає такої поведінки і ваш обман обов'язково розкриється. Менше зловживайте спиртними напоями та іншими шкідливими звичками, і тоді ваше здоров'я буде в порядку.

Терези

У Терезів з'явиться безліч клопоту в листопаді. На роботі доведеться вичищати недоробки, і виправляти недоліки в уже давно закінчених проектах. Вам доведеться піднімати всю документацію на предмет помилок, і в терміновому порядку їх доопрацьовувати. Інакше навіть новорічну ніч доведеться провести на роботі. Для Терезів, зайнятих торгівлею, зірки обіцяють хороший прибуток, пов'язаний з вдалими угодами, укладеними в листопаді.

Потрібно приділити увагу старшим родичам. Напередодні зими постарайтеся відвідати бабусь, дідусів, батьків і дізнатися, як у них йдуть справи, чи готові вони до настання холодів. Та й взагалі, не забувайте, що вони вас завжди чекають з нетерпінням. Одинакам цікавих знайомств в листопаді не світить. Можливий, звичайно, невеликий роман, але серйозних почуттів при цьому не буде. Для поліпшення самопочуття Терезам потрібно посидіти деякий час на діті.

Скорпіон

Для Скорпіонів цей місяць обіцяє бути вдалим в любовній сфері, сімейних відносинах і трудової діяльності. Але, щоб все складалося добре, вам потрібно прислухатися до внутрішнього чуття. Так ви зловите вдалий момент для втілення в життя своїх планів. Можливо і поява заздрисників, яким не сподобається швидке зростання Скорпіонів. Не звертайте уваги на їх причіпки. Ця агресія тільки покаже керівництву, хто є хто, а ви залишитеся в найвигіднішому світі.

У матеріальному плані стабільність повністю залежить від того, чи вмієте ви ризикувати. Відносини з другою половинкою в якійсь мірі можуть бути зіпсованими через ревності і егоїзм у Скорпіонів. Порада астрологів: не ставте свої інтереси, вище ніж сімейні цінності і тоді все буде нормально. Підтримати здоров'я в нормі вам допоможе плавання.

Стрілець

Стрільці в листопаді повинні подумати про те, які вчинки вони зробили протягом року. Потрібно зробити для себе відповідні висновки і попросити вибачення за заподіяні комусь образи. Постарайтеся підготуватися вже зараз до Нового року і увійти в нього з легким серцем.

Це відмінний період для того, щоб закласти хороший фундамент для майбутньої трудової діяльності. Вчасно пройдени тренінги та курси допоможуть показати роботодавцям, що ви висококваліфікований працівник, який не забуває вдосконалювати свої знання. Гроші в борг не давайте. Якщо є можливість, то можна безоплатно допомогти близькому другу

або родичу. Представники знака повинні вибрати одну, найбільш симпатичну людину, а заводити кілька романів одночасно не варто.

Козеріг

Перед Козерогами відкриється безліч блискучих можливостей. Постарайтеся розумно розподіляти сили на невідкладні справи. Подаровані долею можливості використовуйте для того, щоб зміцнити фінансове становище. Від керівництва може надійти багато важливих документів, які зажадають увагу з боку Скорпіона. Врахуйте, що за будь-яку допущену помилку доведеться відповісти. Удача в листопаді чекає тих представників знака, хто займається юриспруденцією.

У родині будуть панувати вельми гармонійні взаємини. Можна порадувати своїх домашніх спільним походом в театр або кіно. Одинаки не повинні починати новий роман, добре не довідавшись про обранця. Може бути, він далеко не той, ким здається. Підтримати здоров'я допоможе курс вітамінів і масажу.

Водолій

Спокій і розмірені дні очікують в цьому місяці всіх Водоліїв. Не буде проблем зі здоров'ям, на роботі і в сім'ї. Так що насолоджуйтеся цим подарунком долі, але не забувайте вчасно виконувати поточні справи, щоб потім не загаятися, як кінь, перед святами.

На вашій постійній роботі значних фінансових надходжень не очікується. Однак хобі або проект, який ви виконаєте на стороні, принесуть значні вливання в бюджет. Ініціативні та творчі люди будуть особливо винагороджені покровителем року. Водоліям одинакам зірки рекомендують не відмовлятися від відряджень. Можливо, що саме там вас чекає доля. Обережніше поведіться з електричними приладами, так як в плані здоров'я є ризик отримати побутові травми.

Риби

Астрологи радять Рибам всіляко демонструвати впевненість в тому, що вам будь-яка справа по плечу. Тільки таким чином ви зможете уникнути непередбачених негативних обставин. Той, хто буде просто плисти з волі течії, не доб'ється виконання всіх поставлених цілей.

Найкраще справи підуть у тих риб, хто займається творчістю. Ви будете купатися в променях слави, нарешті отримаєте заслужене визнання. Однак буде потрібно докласти дуже серйозні зусилля для реалізації даного прогнозу. Допомогу вам нададуть друзі, які взяли на себе питання по організації різних справ. Але можуть початися проблеми з грошима, тому слід тугіше зав'язати пояс, щоб не відчувати нестачі в коштах під новорічні свята. Сімейні проблеми вирішуватися без вас, і це буде радувати. Астрологи радять вже зараз сісти на діту, щоб на святах вразити всіх стрункістю і красою.